



ประเพณีกวนข้าวยากคู่กับผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา:
วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช
**The Khao Yakoo Making Ceremony and the Environmental Impact:
A Case Study of Wat Phra Mahathat Voramahavihan,
Nakhorn Sri Thammarat Province**

ผกามาศ เพชรสิน

Phakamas Pachsinsin

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Science (Community Ecotourism Management)**

Prince of Songkla University

2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เลขที่.....
Bib Key.....
...../ 11 JUL 2017 /.....

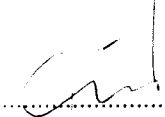
รื้อวิทยานิพนธ์ ประเพณีกวนข้าวยากู้บผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา :

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

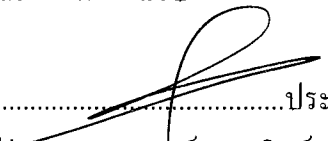
ผู้เขียน นางสาวพกามาศ เพชรสิน

สาขาวิชา การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

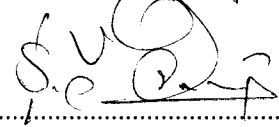

.....
(ดร.อุทิศ สังขรัตน์)

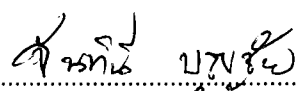
คณะกรรมการสอบ

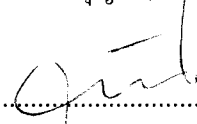

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ สุวรรณโณ)


อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม


.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ วิสุทธิสมาจาร)

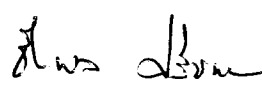

.....กรรมการ
(ดร.รุ่งรวี จิตภักดี)


.....กรรมการ
(ดร.จันทินี บุญชัย)

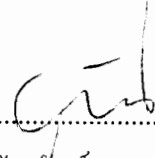

.....กรรมการ
(ดร.อุทิศ สังขรัตน์)


.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ วิสุทธิสมาจาร)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน

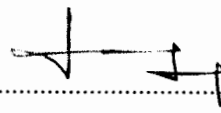

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ 

(ดร.อุทิศ สังขรัตน์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ 

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ วิสุทธิสมาจาร)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ลงชื่อ..... ศกามาศ เพชรสิน

(นางสาวศกามาศ เพชรสิน)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....ผกามาศ เพชรสิน.....

(นางสาวผกามาศ เพชรสิน)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	ประเพณีกวนข้าวยากับผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้เขียน	นางสาวพกามาศ เพชรสิน
สาขาวิชา	การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยาก กรณีศึกษา: วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาจากผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นใช้วิธีวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการบรรยายพรรณนา ข้อมูลเชิงปริมาณได้จากแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ สถิติเชิงพรรณนาและสถิติอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า กรรมวิธีขั้นตอนของประเพณีกวนข้าวยากจากการสังเกตและสัมภาษณ์มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านขยะมากที่สุด เนื่องจากกรรมวิธีมี 10 ขั้นตอน มีผลกระทบต่อด้านขยะ 7 ขั้นตอน และข้อมูลจากการลงแบบสอบถามพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าร่วมประเพณีกวนข้าวยากที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านขยะอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 รองลงคือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในระดับปานกลางซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษกลิ่นคาวอยู่ในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70

คำสำคัญ: ประเพณีกวนข้าวยาก ระดับความคิดเห็น ผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อม

Thesis Title	The Khao Yakoo Making Ceremony and the Environmental Impact : A Case Study of Wat Phra Mahathat Woramahawihan, Nakhon Sri Thammarat Province
Author	Miss Phakamas Pachsini
Degree	Master of Science in Community Ecotourism <i>Management</i>
Academic Year	2015

Abstract

The research was aimed to study the environment impacts of the Khao Yakoo Making Ceremony A case study of Wat Phra Mahathat Woramahawihan, Nakhorn Sri Thammarat province and identify the guideline for the impact resolutions. The qualitative and quantitative analysis were conducted. The qualitative data were collected from 12 interviewees. The descriptive quantitative data was analyzed from the research sampling of 400 questionnaires. The descriptive statistics and inferential statistic were also analyzed.

The results from the observation and interview showed 7 from 10 steps of making the Khao Yakoo which the waste was the major impact. Moreover, the questionnaires on Thai tourists attended the Khao Yakoo Making Ceremony indicate the moderate opinion level at the average of 3.17 of the overall environmental impact. In addition, the high opinion level at the average of 3.52, the moderate level at the average of 3.30 and the moderate level at the average of 2.70 were respectively indicated on waste, natural resources and air pollution.

Keywords: The Khao Yakoo Making Ceremony, opinion level, the environmental impact

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(5)
Abstract.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(7)
สารบัญ.....	(8)
สารบัญตาราง.....	(10)
สารบัญภาพ.....	(11)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของงานวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	3
สมมติฐานงานวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
ขอบเขตงานวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	7
แนวคิดผลกระทบจากการท่องเที่ยว.....	9
ประเพณีกวนข้าวยาสูบ.....	14
บริบทพื้นที่ศึกษา.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
บทที่ 3 วิธีการวิจัย.....	25
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	25
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	26

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
2-1	ระดับความคิดเห็นและระดับคะแนน.....	29
2-2	กรรมวิธีขั้นตอนการกวนข้าวยาจากการสังเกตและสัมภาษณ์.....	31
2-3	ผลกระทบด้านขยะจากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน.....	42
2-4	ผลกระทบด้านมลพิษกลิ่นควันจากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน.....	43
2-5	ผลกระทบด้านทรัพยากรน้ำจากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน.....	44
2-6	ผลกระทบด้านเสียงจากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน.....	45
2-7	ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	47
2-8	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา.... อาชีพและรายได้ต่อเดือน	49
2-9	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวต่อทัศนคติความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย... ที่มีต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากประเพณีกวนข้าวยา วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช	52
2-10	ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน.....	55
	ระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นด้านขยะ	
2-11	ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน.....	56
	ระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นด้านมลพิษกลิ่นควัน	
2-12	ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน.....	57
	ระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นทรัพยากรธรรมชาติ	
2-13	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	58
	ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเข้าร่วมประเพณีกวนข้าวยา ที่วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช	
2-14	ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากประเพณีการกวนข้าวยา.....	59

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑-๑	กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	5
๑-๒	ภาพแสดงวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	18
๑-๓	สถานที่รับบริจาคเครื่องปรุงข้าวยา.....	35
๑-๔	ผู้มีจิตศรัทธานำของมาบริจาคเครื่องปรุงข้าวยา.....	35
๑-๕	วัตถุดิบเครื่องปรุงข้าวยา (นมข้น,นมสด)	35
๑-๖	ชาวบ้านใช้น้ำคั้นน้ำมันข้าว.....	36
๑-๗	ชาวบ้านละลายแป้งในถังขนาดใหญ่.....	36
๑-๘	ชาวบ้านหั่นผลไม้.....	36
๑-๙	ขวดนมพลาสติกและกระป๋องนมข้นเตรียมนำไปทิ้ง.....	37
๑-๑๐	พิธีกรรมทางศาสนาพุทธ.....	37
๑-๑๑	พิธีกรรมทางศาสนาพราหมณ์	37
๑-๑๒	สาวพรหมจารีรับสมาทานเบญจศีล.....	38
๑-๑๓	สาวพรหมจารี ออกจากปะรำพิธี ไปยังลานกวนข้าวยา.....	38
๑-๑๔	บรรยากาศการกวนข้าวยา.....	38
๑-๑๕	ข้าวยาเปลี่ยนเป็นสีคล้ำ ตักใส่ถาด เตรียมแจกจ่าย.....	39
๑-๑๖	ชาวบ้านทำความสะอาดพื้นที่ เก็บขยะไปทิ้ง.....	39
๑-๑๗	แผงแสดงพื้นที่ประกอบประเพณีกวนข้าวยา.....	40

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของงานวิจัย

ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งปรากฏให้เห็นทั่วทุกภาค ทุกจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นประเพณี เทศกาล แหล่งโบราณคดี โบราณสถาน การแต่งกาย อาหารการกิน เป็นต้น และจังหวัดหนึ่งของภาคใต้ที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์อันโด่งดังและมีชื่อเสียง คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประชากรมากที่สุดในภาคใต้ โดยประมาณจำนวน 1,500,000 คน (ระบบสถิติทางการทะเบียน, 2559) ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกันไปตามลักษณะของเทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเทือกเขาที่มีความยาวตามแนวยาวของคาบสมุทรเป็นผลให้ ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ 1. บริเวณเทือกเขาตอนกลาง 2. บริเวณที่ราบชายฝั่งด้านตะวันออก 3. บริเวณที่ราบด้านตะวันตก นอกจากนี้ยังเป็นจังหวัดที่มีอดีตอันยาวนานมีวิวัฒนาการต่อเนื่อง ซึ่งปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์แสดงถึงการดำรงอยู่ของชุมชนตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์สืบมาจนถึงปัจจุบัน ผ่านความเจริญรุ่งเรืองมาหลายยุคหลายสมัย ก่อเกิดเป็นศิลปวัฒนธรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของบ้านเมือง และชาวเมืองนครศรีธรรมราชยังสืบทอดรักษาไว้จนถึงปัจจุบันหลักฐานที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองทางศาสนาและศิลปวัฒนธรรมที่โดดเด่นที่สุดของจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร หรือชวานครศรีธรรมราช เรียกว่า วัดพระธาตุ เป็นโบราณสถาน สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และเป็นมิ่งขวัญชาวเมืองนครศรีธรรมราชตลอดจนพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย สัญลักษณ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่รู้จักกันแพร่หลายก็คือ พระบรมธาตุเจดีย์ ซึ่งตั้งอยู่ภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เนื่องจากเป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า ปัจจุบันกรมศิลปากรได้ประกาศจดทะเบียนวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นโบราณสถาน นับเป็นปูชนียสถานที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของภาคใต้ มีจุดเด่นที่ยอดเจดีย์ซึ่งหุ้มด้วยทองคำแท้ และที่สำคัญคือมีการขับเคลื่อนเพื่อจดทะเบียนวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารให้เป็นมรดกโลก ด้วยความมีชื่อเสียงและศักดิ์สิทธิ์ของพระบรมธาตุเจดีย์ จึงดึงดูดให้ผู้คนจากทั่วสารทิศแวะมากราบไหว้ขอพร และในทุกปีช่วงวันมาฆบูชาจะมีการจัดงานบริเวณวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นเวลา 5 วัน 4 คืน ซึ่งมีผู้เข้าร่วมงานประมาณ 20,000คนต่อวัน (เฉลิม จิตรามาศ, 2559) มีประเพณีที่จัดขึ้นในช่วงวันดังกล่าว คือประเพณีกวนข้าวยาก

ประเพณีกวนข้าวยาคุ (ข้าวมธุปายาสข้าวทิพย์ ข้าวยาโค หรือข้าวกระยาทิพย์) เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ประเทศไทยมีการประกอบประเพณีกวนข้าวยาคุในหลากหลายจังหวัด เช่น พัทลุง สงขลา ลพบุรี สิงห์บุรี แม่ฮ่องสอน นครนายก นครศรีธรรมราช ซึ่งกรรมวิธีและพิธีการขั้นตอนของแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันไปแต่มีความเชื่ออันสูงสุดร่วมกันว่าถ้าผู้ใดได้เข้าร่วมพิธีกรรมจะได้านิสงส์สูงและได้รับประทานข้าวยาคุแล้วจะประสบแต่ความสุข ความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต ประเพณีกวนข้าวยาคุที่จัดขึ้นที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราชมีการจัดสืบเนื่องมาเป็นเวลา 15 ปี ใช้เวลาในการจัดประเพณีกวนข้าวยาคุ 1 วันเต็ม ซึ่งในปีนี้จัดตรงกับวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2559 ชาวบ้านชุมชนพระพรหมตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นแกนนำหลักในการเตรียมงาน มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐก่อนการจัดงาน 10 วัน หลังจากประชุมและแบ่งหน้าที่กันแล้ว จากนั้นมีการเตรียมวัตถุดิบเครื่องปรุงที่มีมากกว่า 50 ชนิด ประกอบไปด้วย น้ำมันข้าวแฉ่ง ผลไม้ พืชผักพืชมีหัว เครื่องปรุงรส และเครื่องเทศ ซึ่งเครื่องปรุงเหล่านี้ได้มาจากการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและได้รับการบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา นอกจากนี้ยังมีการจัดสถานที่เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาทั้งศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธ เมื่อถึงวันงานมีนักท่องเที่ยวและผู้สนใจเข้ามาเรียนรู้และร่วมกวนข้าวยาคุเป็นจำนวนมาก ไม่น้อยกว่า 10,000 คน (เฉลิม จิตรามาศ, 2559)

จากความเชื่อที่ว่าประเพณีกวนข้าวยาคุเป็นประเพณีที่ศักดิ์สิทธิ์ พุทธศาสนิกชนเชื่อว่า ข้าวยาคุ เป็นอาหารทิพย์ช่วยให้สมองดีเกิดปัญญาแก่ผู้บริโภคร ทำให้ผิวพรรณผ่องใส อายุยืนยาว และเป็นโอสถจนานเอกช่วยขจัดโรคร้ายทุกชนิดและบันดาลความสำเร็จในการประกอบอาชีพเป็นสิริมงคลแก่ผู้บริโภคร ประเพณีกวนข้าวยาคุที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราชจึงเปรียบเสมือนแม่เหล็กที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้เดินทางมาร่วมประเพณี แต่ในขณะเดียวกันเมื่อมีการจัดประเพณีกวนข้าวยาคุย่อมทำให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในทางด้านบวก คือชาวบ้านให้ความร่วมมือร่วมใจพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมช่วยกันรักษาความสะอาดบริเวณพื้นที่ในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร และในทางด้านลบเกิดมลพิษกลิ่นคาวจากการกวนข้าวยาคุ ขยะจากการเตรียมวัตถุดิบ การใช้น้ำในปริมาณที่มากขึ้น และเสียงจากขูดขานพาหนะของนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่า “การศึกษาเรื่องประเพณีกวนข้าวยาคุกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมกรณีศึกษา: วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช” จึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการจัดการที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อประเพณีกวนข้าวยาคุ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราชต่อไป

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อทราบผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยากุกรณีศึกษา: วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยากุ กรณีศึกษา: วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

สมมติฐานงานวิจัย

สมมติฐาน: สถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยากุมีความแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนได้แนวทางการจัดการเพื่อลดมลภาวะด้านสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยากุ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อมหรือการท่องเที่ยว สามารถนำนโยบายหรือแนวทางการจัดการผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมไปเป็นแบบอย่างต่อการจัดการประเพณีอื่นๆต่อไป

ขอบเขตงานวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ประเพณีกวนข้าวยากุกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ ประเพณีกวนข้าวยากุที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาประเพณีกวนข้าวยากุกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในด้านบวกและด้านลบที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. ขอบเขตด้านประชากร แบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากประเพณีกวนข้าวยากุ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้
 - 3.1) พระภิกษุสงฆ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช
 - 3.2) ชาวบ้านที่มีหน้าที่รับผิดชอบประเพณีกวนข้าวยากุวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นชาวบ้านจากชุมชนพระพรหม อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.3) ชาวบ้านที่อาศัยอยู่หน้าวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.4) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาร่วมประเพณีกวนข้าวยาคุ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

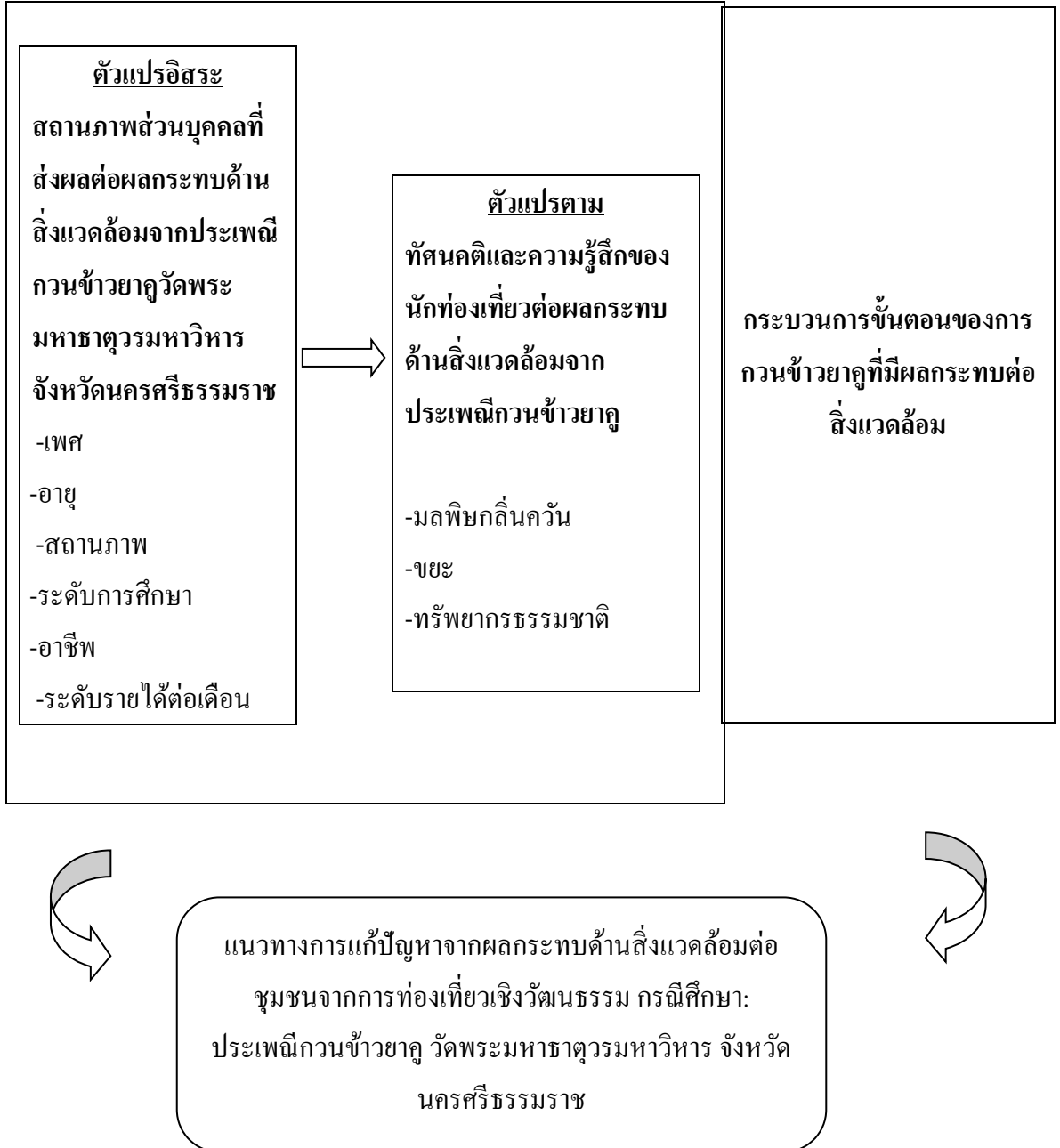
4. ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยเริ่มศึกษาตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2558 ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ.2559 รวมระยะเวลา 10 เดือน ส่วนประเพณีกวนข้าวยาคุจะจัดขึ้นในระหว่างวันที่ 20-21 กุมภาพันธ์ 2559 ซึ่งผู้วิจัยลงทำการลงพื้นที่เพื่อสังเกต สัมภาษณ์ ทำแบบสอบถาม และรวบรวมข้อมูล

กรอบแนวคิดงานวิจัย

การศึกษาเรื่องประเพณีกวนข้าวยาคุกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมการศึกษา: วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม เพื่อทดสอบค่าสมมติฐานจากข้อมูลเชิงปริมาณ และวิเคราะห์ผลกระทบจากข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการศึกษาระบบวิธีขั้นตอนของประเพณีกวนข้าวยาคุ เพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดงานวิจัย



ภาพที่ 1-1: กรอบแนวคิดงานวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ประเพณีกวนข้าวยาคุ หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนร่วมปฏิบัติสืบต่อกันมารุ่นสู่รุ่น จัดขึ้นในช่วงวันมาฆบูชา เป็นการนำน้ำนมข้าวมากรวมกับพืชผักผลไม้ตามฤดูกาลของท้องถิ่น เช่น จำปาตะ พุเรียน มะพร้าว มัน ฯลฯ กวนรวมกันจนข้นเหนียวมีสีน้ำตาลเข้ม (วัลยา สุวรรณบัณฑิตย์, 2557)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ เชื่อมชมประวัติศาสตร์ความเป็นมา ความดั้งเดิม ศิลปะประเพณี หรือแม้แต่วิถีการดำรงชีวิตของคนในสถานที่ใดที่หนึ่ง โดยนักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสได้ถึงคุณค่าและความงดงามของสิ่งที่บรรพบุรุษสั่งสมมาให้ลูกหลานได้เยี่ยมชมจนถึงปัจจุบัน (ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว, 2556) ในที่นี้จะหมายถึง การเยี่ยมชมและเรียนรู้ประเพณีกวนข้าวยาคุที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ผลลัพธ์หรือผลที่ตามมาจากประเพณีกวนข้าวยาคุ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งด้านบวกและด้านลบ อาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่เปลี่ยนแปลง หรือมีจำนวนเพิ่มขึ้นหรือลดลง เช่น มลพิษกลิ่นควัน ขยะ น้ำเสีย เป็นต้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับประเพณีกวนข้าวยากคู่กับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช จำเป็นต้องมีการศึกษาหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว ความเป็นมาของประเพณีกวนข้าวยาก เพื่อเป็นการปูพื้นฐานความรู้ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 1.แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- 2.แนวคิดผลกระทบจากการท่องเที่ยว
- 3.ประวัติความเป็นมา พิธีกรรมขั้นตอนและวัตถุประสงค์เครื่องปรุงของประเพณีกวนข้าวยาก
- 4.บริบทพื้นที่ศึกษา
- 5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ICOMOS (1999) ได้กำหนดหลักการของกฎบัตรระหว่างประเทศ ว่าด้วยเรื่องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้ดังนี้

- 1) การท่องเที่ยว คือ วิธีแห่งการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การอนุรักษ์จะต้องสร้างโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น และผู้มาเยือน ได้มีประสบการณ์ เข้าใจ และรับรู้ในมรดกและวัฒนธรรมของชุมชน
- 2) ความสัมพันธ์ระหว่างมรดกทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว อาจเป็นไปด้วยความรวดเร็วจนอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางคุณค่าขึ้น จึงควรมีการจัดการในรูปแบบที่ยั่งยืน เพื่อให้สืบทอดให้บรรพชนรุ่นต่อไป
- 3) การอนุรักษ์และการวางแผนการท่องเที่ยว จะต้องเป็นหลักประกันแห่งประสบการณ์ที่คุ้มค่า เป็นที่พึงพอใจ และสร้างความสุขแก่ผู้มาเยือน
- 4) ชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการอนุรักษ์ และจัดการการท่องเที่ยว
- 5) กิจกรรมการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ต้องสร้างผลตอบแทนแก่ชุมชนท้องถิ่น
- 6) การส่งเสริมการท่องเที่ยวต้องปกป้อง และรักษาคุณค่าลักษณะเฉพาะของมรดกทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม

พะยอม ธรรมบุตร (2548) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะสนใจวิถีชีวิต มรดก วัฒนธรรม ศิลปะอุตสาหกรรม และกิจกรรมนันทนาการของชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวจะเยี่ยมชม และศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ศิลปะ มหกรรมและงานแสดงสินค้าหัตถกรรม พิพิธภัณฑสถานทุกประเภท ศิลปะการแสดงและทัศนศิลป์ตลอดจนแหล่งมรดกต่างๆ

องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้อธิบายว่าการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมประกอบด้วย

- 1) โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
- 2) ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์
- 3) ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่างๆทางศาสนา งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม
- 4) ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์
- 5) งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม
- 6) ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้นและแกะสลัก
- 7) ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน เทศกาลต่างๆ
- 8) ลักษณะงานและเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น
- 9) ภาษาและวรรณกรรม
- 10) วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร

Sudipta และคณะ (2009) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนำความภาคภูมิใจให้กับชุมชนท้องถิ่นและในเวลาเดียวกันก็สามารถสร้างวัฒนธรรมและความเข้าใจระหว่างเจ้าบ้านและนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะวิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่ ศิลปะ สถาปัตยกรรม ศาสนา เป็นต้น การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมรวมถึงการท่องเที่ยวในเขตเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมืองประวัติศาสตร์หรือเมืองที่มีขนาดใหญ่และมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางวัฒนธรรม เช่น พิพิธภัณฑสถานและโรงภาพยนตร์ นอกจากนี้ยังอาจรวมถึงการท่องเที่ยวในพื้นที่ชนบทที่จัดแสดงประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนพื้นเมือง เช่น เทศกาล พิธีกรรม ค่านิยมและวิถีการดำเนินชีวิต

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2553) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมาแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ประกอบด้วย งานประเพณี วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา ชนเผ่า เป็นต้น ตัวอย่างของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทยในประเภทนี้ได้แก่ ประเพณีสารทเดือนสิบ

การทานขันโตกของจังหวัดเชียงใหม่ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก งานแสดงของช่างจังหวัดสุรินทร์ งานร่วมก่อสร้าง ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น

กาญจนา แสงล้อมสุวรรณ (2555) ได้อธิบายว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความพิเศษตรงที่นักท่องเที่ยวจะเน้นศึกษาหาความรู้ในพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สถานที่แห่งนั้นจะมีการบรรยายเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้และการให้คุณค่าของสังคมโดยสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมหรือขนบธรรมเนียมประเพณี นอกจากนี้ เทศกาลหรือประเพณี งานฉลอง และสินค้าพื้นเมือง จัดได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าเชิงวัฒนธรรมเช่นกัน

ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว (2556) กล่าวว่า การท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่น่าเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันและยุโรป ที่มีพฤติกรรมชอบเรียนรู้วัฒนธรรม เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรม และสัมผัสวิถีชีวิตคนในพื้นที่ โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียและแอฟริกา รวมถึงชื่อของฝากของที่ระลึกที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น การท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวเราเรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Ismagilova และคณะ (2014) ให้ความสำคัญของการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมว่า มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมนั้นมีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาการท่องเที่ยว คนใช้มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อโอกาสทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การฟื้นฟูวัตถุของมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เป็นสินทรัพย์ ทำให้เกิดคุณค่าและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มีความพิเศษตรงที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมต่างๆของแหล่งนั้นๆได้ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวอันทรงคุณค่าที่เกิดจากฝีมือมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ แล้วถูกถือปฏิบัติตามกันมาหรือยังคงเป็นหลักฐานจนถึงรุ่นปัจจุบัน

2. แนวคิดผลกระทบจากการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้นำผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเข้ามาสู่ชุมชนท้องถิ่นและประเทศอย่างมากมายมหาศาล แต่ในขณะเดียวกันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็ยังส่งผลกระทบต่อมนุษย์หลากหลายประการเช่นกัน ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวนั้นมีทั้งผลกระทบด้านบวกและด้านลบ และจากการศึกษาพบว่า นักวิชาการส่วนใหญ่มักจำแนกผลกระทบจากการ

ห้องที่ขวออกเป็น 3 ด้านด้วยกันคือ ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมผลกระทบด้านสังคมวัฒนธรรม และผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

2.1 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้ให้แนวคิดเรื่องผลกระทบการท่องเที่ยวด้านต่างๆ ดังนี้

2.1.1 ผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมในแง่บวก ที่เกิดขึ้นต่อชุมชนท้องถิ่น คือ

- การท่องเที่ยวช่วยสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น ก่อให้เกิดการกระตุ้นให้คนในชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม

- การท่องเที่ยวช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชนแหล่งท่องเที่ยว เพราะชุมชนเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมที่เป็นทรัพยากรท่องเที่ยว จึงช่วยกันรักษาสภาพภูมิทัศน์ของสิ่งแวดล้อมในชุมชนและสามารถอาศัยรายได้จากการท่องเที่ยวมาใช้สนับสนุนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอีกด้วย

- การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาและการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของชุมชนการท่องเที่ยวทำให้ประชาชนในชุมชนเกิดการร่วมมือร่วมใจพัฒนาและปรับปรุงสิ่งแวดล้อม เช่น ช่วยกันรักษาความสะอาด ช่วยกันปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่นสวยงาม

2.1.2 ผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมในแง่ลบ ที่เกิดขึ้นต่อชุมชนท้องถิ่น ดังนี้คือ

- เกิดปัญหาทรัพยากรน้ำของชุมชน กล่าวคือเมื่อชุมชนท้องถิ่นมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นย่อมต้องการน้ำดื่มน้ำใช้มากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ เป็นเหตุให้มีการเจาะน้ำบาดาลเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้น สถานบริการนักท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นยังมีระบบบำบัดน้ำทิ้งไม่ได้มาตรฐาน ทำให้มีน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำใกล้เคียงและส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำของชุมชนท้องถิ่นเสื่อมโทรม รวมถึงสิ่งมีชีวิตในน้ำอาจตายได้

- การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวและมลภาวะในชุมชนเช่น ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหาอากาศเป็นพิษ ปัญหาภาวะทางเสียง ปัญหาเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนทั้งสิ้น

- การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการทรุดตัวของทรัพยากรดินในชุมชนท้องถิ่นเช่น การท่องเที่ยวแบบเดินป่า ย่อมมีผลทำให้เกิดการพังทลายของดิน นอกจากนี้ธุรกิจท่องเที่ยวหันมาใช้ น้ำบาดาลมากขึ้นทำให้ง่ายต่อการทรุดตัวของผิวดิน

- การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาทำลายภูมิทัศน์ของชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือจำเป็นต้องมีการสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้างขึ้นในชุมชน ซึ่งอาคารและสิ่งก่อสร้างบางแห่งก่อให้เกิดปัญหาและทำลายทัศนียภาพอันสวยงามของชุมชน บางแห่งก็มีลักษณะไม่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาความไม่เป็นระเบียบในการก่อสร้างอาคาร ก่อให้เกิดการอยู่อาศัยในชุมชน

กนกพร สว่างแจ้ง (อ้างถึงใน อากาศดี ทับสิทธิ์, 2555: 53) ได้อธิบายว่า ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมเมื่อก้าวถึงการท่องเที่ยวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ถือเป็นองค์ประกอบและปัจจัยที่สำคัญยิ่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชม โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งสิ่งแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวได้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1.) สิ่งแวดล้อมด้านธรรมชาติ (Natural Environment) เช่น แผ่นดิน อากาศ น้ำ พืชสัตว์ ฯลฯ 2.) สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made Environment) เช่น โบราณสถานสิ่งก่อสร้างอาคาร ที่พักอาศัย ถนน เป็นต้น ดังนั้นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของสิ่งแวดล้อม สร้างเป็นสภาพแวดล้อมใหม่ขึ้นมาโดยสภาพแวดล้อมใหม่ที่สร้างขึ้นอาจจะก่อผลด้านบวกหรือด้านลบต่อสภาพแวดล้อมเดิมที่เป็นอยู่ก็ได้ขึ้นอยู่กับสภาวะของสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมที่สนใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติหรือเกิดขึ้นโดยมนุษย์สร้างขึ้นก็ได้

2.2. ผลกระทบด้านวัฒนธรรม

2.2.1 ผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านวัฒนธรรม

- การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ก่อให้เกิดความเข้าใจและยอมรับในคุณค่าทางมรดกวัฒนธรรมของชุมชน

- การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความรักความหวงแหน และความภาคภูมิใจของวัฒนธรรมแก่ชุมชน เนื่องมาจากวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนท้องถิ่น เป็นตัวดึงดูดใจ ที่สำคัญยอมทำให้ชุมชนในท้องถิ่นเกิดความตระหนักในคุณค่าทางวัฒนธรรมประเพณีของตน เป็นเหตุให้เกิดความรักความหวงแหน ความภาคภูมิใจในสิ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น และก่อให้เกิดประโยชน์ในการร่วมมือร่วมใจช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชน

- การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชุมชน ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกันระหว่างประชาชนในชุมชนกับนักท่องเที่ยว ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมของกันและกันอีกด้วย

- การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายงานศิลปวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น แล้วนำมาจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

2.2.2 ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านวัฒนธรรม

- ปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมของชุมชน กล่าวคือ เมื่อเป็นการท่องเที่ยวเกิดขึ้นย่อมนำความเจริญทางวัตถุเข้าสู่ชุมชน จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมที่มีมาแต่โบราณ ถ้ามองในระยะยาวแล้วนับเป็นการทำลายเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่นที่เป็นเสน่ห์ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมเยือน

- การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการทำลายศิลปวัตถุของชุมชนท้องถิ่น โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์เนื่องจากไม่รู้คุณค่าของศิลปวัตถุ เช่น การขีดเขียนบนศิลปวัตถุ การนำศิลปวัตถุมาเป็นสมบัติส่วนตัวจึงเกิดการขโมยศิลปวัตถุไปขายให้นักท่องเที่ยว หรือตัดเศียรพระพุทธรูปไปขายให้นักท่องเที่ยว

3. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) ได้กล่าวถึงผลกระทบด้านบวกว่าเกิดการกระจายรายได้สร้างงานให้ชุมชน สร้างผู้ประกอบการ สร้างผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน มีการพัฒนาด้านการตลาด แต่เกิดผลกระทบด้านลบคือ เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพหลัก ค่าครองชีพสูง การว่างงาน ความไม่คุ้มค่าในการลงทุน ยกตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงอาชีพจากชาวไร่ชาวนามาทำงานด้านการท่องเที่ยว จะทำให้เกิดปัญหาผลิตผลการเกษตรลดลง ในขณะที่ความต้องการเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวมาร่วมกันร่วมใช้ราคาสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวันก็เพิ่มขึ้น ทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น และเกิดลักษณะความเป็นฤดูกาลของการท่องเที่ยว อาจทำให้เกิดปัญหาว่างงาน รวมถึงความไม่คุ้มค่าในการลงทุนตามมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ที่อธิบายถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจที่มีต่อคนในชุมชน ซึ่งสามารถสรุปเป็นประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

3.1 ผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ

- การท่องเที่ยวช่วยสร้างอาชีพและการจ้างงานแก่ชุมชนท้องถิ่นเพราะธุรกิจท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่ต้องใช้แรงงานมาก (Labor Intensive) จึงเปิดโอกาสให้เกิดการจ้างงานภายในชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ยังช่วยกระตุ้นเกิดการคิดค้นนำทรัพยากรที่ไร้ค่ามาประดิษฐ์เป็นสินค้าที่ระลึกจำหน่ายให้นักท่องเที่ยว นับเป็นการสร้างอาชีพและการจ้างงานให้แก่ชุมชนเพิ่มมากขึ้น

เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชน เนื่องจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจการผลิตของชุมชนแต่ดั้งเดิมจะเป็นเศรษฐกิจการเกษตร เมื่อชุมชนท้องถิ่นเกิดการท่องเที่ยว จึงมีการลงทุนผลิตสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว จึงทำให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น เพื่อสามารถสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ

- เกิดการกระจายรายได้สู่ภูมิภาค กล่าวคือ เมื่อชุมชนท้องถิ่นมีรายได้จากการท่องเที่ยวย่อมหมายถึงการกระจายรายได้สู่ภูมิภาค อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสร้างความเจริญแก่ชุมชนท้องถิ่นในภูมิภาค

- การท่องเที่ยวช่วยเพิ่มรายได้ต่อหัวของชุมชนท้องถิ่น อันเป็นเครื่องชี้สถานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นว่ามีความกินดีอยู่ดีขึ้น

- การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์การกระตุ้นการผลิตด้านอื่นๆ ของชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือเมื่อชุมชนท้องถิ่นมีรายได้ต่อหัวของประชากรสูงขึ้น ทำให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น สามารถนำรายได้ไปใช้จ่ายมากขึ้น ก่อให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นกระตุ้นให้เกิดการผลิตด้านอื่นๆ และนำทรัพยากรของชุมชนในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น

3.2 ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ

- เกิดปัญหารายได้เป็นฤดูกาลแก่ชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะในฤดูกาลการท่องเที่ยวน้อย (Low Season) ก็จะมีรายได้จากการท่องเที่ยววันน้อยลงด้วย เป็นเหตุให้ชุมชนไม่สามารถพึ่งรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นหลักได้ เพราะจะมีความเสี่ยงสูง อีกทั้งเกิดปัญหาการว่างงานในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวด้วย

- เกิดปัญหาราคาและค่าครองชีพแก่ชุมชน กล่าวคือ เมื่อชุมชนท้องถิ่นมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น ย่อมต้องการสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวมากขึ้น เพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็นเหตุให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวถือโอกาสโก่งราคาสินค้าและบริการให้สูงขึ้น เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นในท้องถิ่น ทำให้ค่าครองชีพของชุมชนท้องถิ่นสูงขึ้นตาม นอกจากนี้ยังทำให้ราคาที่ดินของชุมชนท้องถิ่นเพิ่มสูงขึ้น เพราะแย่งกันประมูลซื้อที่ดินที่มีทำเลดีเหมาะสมกับการท่องเที่ยว

- เกิดปัญหาค่าใช้จ่ายในการจัดระเบียบชุมชนในท้องถิ่น เนื่องจากเมื่อมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นทำให้นักท่องเที่ยวและแรงงานต่างถิ่นหลั่งเข้ามาจึงสร้างปัญหาให้กับชุมชน โดยต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น เพื่อการจัดระเบียบชุมชนเพื่อคงไว้ซึ่งการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไป เช่นค่าใช้จ่ายในการกำจัดของเสียและขยะมูลฝอย ค่าใช้จ่ายในการบูรณะซ่อมแซมความเสียหายของทรัพยากรท่องเที่ยวค่าใช้จ่ายในการจัดสาธารณูปโภค เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่าผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งแสดงออกทั้งในแง่บวกและแง่ลบ อย่างไรก็ตามผลกระทบที่เกิดขึ้นจะมากหรือน้อยนั้นก็ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว

3. ประเพณีกวนข้าวยาคุ

3.1 ประวัติความเป็นมาของประเพณีกวนข้าวยาคุ

เปรมจิต ชนะวงศ์ (2554) ที่มาของประเพณีกวนข้าวยาคุมาจากพระพุทธศาสนาและเป็นการเชื่อของพุทธศาสนิกชนทั่วไป สอดคล้องกับพุทธประวัติตอนที่นางสุชาดาถวายข้าวยาคุก่อนบรรลุปฐมโพธิญาณ ดังปรากฏในพุทธประวัติ ความว่าในเช้าวันหนึ่งนางสุชาดาซึ่งเป็นบุตรของนายใหญ่แห่งบ้านเสนานิคม ณ ตำบลอรุเวลา มีความประสงค์จะทำการบวงสรวงเทวดา จึงหุงข้าวยาคุ คือข้าวหุงสุกด้วยนม โคล้วนเสร็จแล้วจัดลงในถาดทองคำนำไปวางที่ใต้ต้นโพธิ์ เห็นพระมหาบุรุษรูปหนึ่งนั่งอยู่จึงคิดเป็นว่าเทวดาจึงน้อมข้าวยาคุเข้าไปถวาย พระมหาบุรุษทรงรับยาคุนั้นทิ้งถาดด้วยพระหัตถ์แล้วทอดพระเนตรแลดูนาง พระมหาบุรุษทรงถือถาดข้าวยาคุเสด็จไปสู่ท่าแม่น้ำเนรัญชรา สรงน้ำแล้วเสวยข้าวยาคุหมดแล้วทรงลอยถาดลงในกระแสน้ำ หลังจากที่พระองค์เสวยข้าวยาคุของนางสุชาดาแล้วก็ทรงบรรลุปฐมโพธิญาณในคืนนั้น ด้วยเหตุนี้ชาวพุทธทั่วไปโดยในเมืองนครศรีธรรมราชจึงเชื่อกันว่า ข้าวยาคุเป็นสิ่งที่ส่งผลให้พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ จึงเห็นว่าข้าวยาคุเป็นของดีของวิเศษที่สามารถบันดาลความสำเร็จให้เกิดขึ้นได้เพราะเมื่อพระพุทธองค์เสวยข้าวยาคุแล้วทำให้พระองค์เห็นแจ้งธรรม แสดงว่าข้าวยาคุช่วยเพิ่มพูนพลังก่อให้เกิดสติปัญญา สมองแจ่มใส จึงเห็นว่าข้าวยาคุเป็นประดุจยารานวิเศษ

วัลยา สุวรรณบัณฑิตย์ (2558) ประเพณีกวนข้าวยาคุในสมัยพุทธกาลประกอบพิธีในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 แต่ประเพณีกวนข้าวยาคุในประเทศไทย วันและเวลาในการประกอบพิธีนั้นแตกต่างกันออกไปในแต่ละท้องถิ่น เพราะฤดูกาลทำนาของแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไปตามภูมิประเทศ ภูมิอากาศ การกำหนดเวลาประกอบพิธีกวนข้าวยาคุจึงกำหนดขึ้นตามความเหมาะสมของท้องถิ่น เหตุเพราะต้องรอให้ข้าวตั้งท้องจนเป็นน้านมซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ทุกพื้นที่ขาดไม่ได้ ส่วนเครื่องปรุงอย่างอื่นจะมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่นและฤดูกาลของพืชผลเป็นสำคัญ แต่ที่นิยมกัน เช่น มันสำปะหลัง ฟรั่ง พักทอง กล้วย มะพร้าว แป้งข้าวเหนียว แป้งข้าวเจ้า กระวาน กานพลู พริกไทย ฯลฯ สูตรส่วนผสมของแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกันไปไม่มีสูตรที่แน่นอนสามารถใส่วัตถุดิบที่หลากหลายที่เหมาะสมและมีประโยชน์ตามความนิยมของแต่ละท้องถิ่น เช่น

เครื่องปรุงเหล่านี้จะนำมาปอกเปลือกหรือหั่นตามความต้องการ และล้างให้สะอาด แบ่งออกเป็น 9 ส่วนเท่าๆกัน แล้วใส่รวมกันในภาชนะ โองคินเผาพร้อมปรุงรสให้ได้รสชาติที่ต้องการ เพื่อนำไปเทใส่กระทะใบบัว 9 ใบ

4. บริบทพื้นที่ศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ศึกษาประเพณีกวนข้าวยากูและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นพระอารามหลวงชั้นเอกชนิดวรมหาวิหาร ตั้งอยู่ที่ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นศาสนสถานสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีเนื้อที่ 25 ไร่ 2 งาน ภายในวัดแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน ตามธรรมเนียมการกำหนดเขตพื้นที่ของวัดในพระพุทธศาสนา ได้แก่ เขตพุทธาวาส หมายถึง พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์สำหรับการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และเขตสังฆาวาส หมายถึง ที่พักอาศัยของพระสงฆ์ เขตพุทธาวาสนับได้ว่าเป็นพื้นที่โบราณสถาน มีพระบรมธาตุเจดีย์ที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุเป็นศูนย์กลางของวัด พระบรมธาตุเจดีย์เป็นทรงระฆังขนาดใหญ่ตั้งอยู่บนฐานเขียงสี่เหลี่ยม ส่วนยอดหุ้มด้วยแผ่นทองคำหนักราว 600 กิโลกรัม และประดับด้วยอัญมณี พระบรมธาตุเจดีย์ตั้งอยู่ต่อเนื่องกับระเบียงคดที่ประดับด้วยภาพเขียนสีและพระพุทธรูปจำนวนมาก การออกแบบแผนผังของวัดที่ยอดเยี่ยม ทำให้อาคารสถาปัตยกรรมทั้งหมดสามารถเชื่อมต่อและมีประโยชน์ใช้สอยถึงกันได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ประโยชน์ใช้สอยของวัดแห่งนี้ ไม่เพียงแต่เป็นศาสนสถาน แต่ยังเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ที่ยังคงรักษาและส่งเสริมค่านิยมอันดีงามของสังคมในทางพระพุทธศาสนาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่มีคุณค่าในระดับสากล พระบรมธาตุเจดีย์สร้างขึ้นตามคติทางพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท ไม่เพียงรักษาแบบแผนด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม แต่ยังคำนึงถึงปรัชญาทางพระพุทธศาสนาด้วย ปัจจุบัน พระบรมธาตุเจดีย์และวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ยังคงเป็นศูนย์รวมของพุทธศาสนิกชนผู้ปฏิบัติธรรม เนื่องด้วยความศรัทธาที่สืบทอดมาอย่างไม่ขาดสาย (กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2556)

4.1 ความสำคัญของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารต่อชุมชน

กระทรวงวัฒนธรรม (2558) วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักดีทั้งในเมืองนครศรีธรรมราช และ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย เพราะมีความสำคัญดังนี้

1) เป็นที่ตั้งขององค์พระบรมธาตุเจดีย์อันเป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชน ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ พุทธศาสนิกชนทั้งใกล้และไกลจะหลั่งไหลมามนัสการพระบรมธาตุเจดีย์อยู่มิได้ขาดสาย

2) มีโบราณสถานโบราณวัตถุเป็นจำนวนมากอยู่ในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารซึ่งล้วนแล้วแต่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมทั้งสิ้น เช่น พระวิหารหลวง วิหารพระม้า วิหารเจียน วิหารโพธิ์ลังกา วิหารสามจอม วิหารพระแอด วิหารทับเกษตร วิหารคดหรือพระระเบียง วิหารธรรมศาลา วิหารโพธิ์พระเคิม เจดีย์ร้อยองค์พระบรมธาตุเจดีย์ พระพุทธรูปจำลองพระศรีมหาโพธิ์ พระพวย พระพุทธรูปปาง ประทานอกภัย พระเจ้าศรีธรรมมาโสกราช โดยเฉพาะพระวิหารหลวงนั้นเป็นอาคารที่มีความใหญ่โตและงดงามมากนับเป็นพระอุโบสถที่กว้างใหญ่ที่สุดในภาคใต้

3) เป็นแหล่งเริ่มต้นของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องด้วยองค์พระบรมธาตุเจดีย์เป็นที่รวมแห่งความเลื่อมใสศรัทธาของพุทธศาสนิกชน จึงได้มีการนำทรัพย์สินเงินทองมาถวายเป็นพุทธบูชา ซึ่งทางวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารก็ได้ใช้วิหารเจียน เป็นที่เก็บรักษาสิ่งของขนาดเล็กที่ทำด้วยทอง เงิน นาก สำริด เช่น พระพุทธรูป ต้นไม้เงิน ต้นไม้ทอง ถ้วยชาม และใช้วิหารโพธิ์ลังกาเก็บ โบราณวัตถุ เช่น ศิลจารึก เครื่องปั้นดินเผา พระพุทธรูป หีบศพ เจ้าพระยานคร พระพุทธรูปปางมารวิชัย เป็นต้น จึงได้กลายเป็นพิพิธภัณฑ์ ของวัดไป เมื่อ พ.ศ. 2480 กรมศิลปากรได้ประกาศรับพิพิธภัณฑ์สถานของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นสาขาพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ชื่อว่า “นครศรีธรรมราชพิพิธภัณฑ์สถาน” ซึ่งต่อมารกรมศิลปากรก็ได้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จังหวัด นครศรีธรรมราชขึ้นใหม่ที่หน้าวัดสวนหลวง ตำบลศาลามีชัย อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

4) เป็นแหล่งเริ่มต้นของหอสมุดแห่งชาติสาขาจังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2480 กรมศิลปากรได้มาตั้งหอสมุดแห่งชาติสาขาจังหวัดนครศรีธรรมราชในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ต่อมารกรมศิลปากรได้ไปจัดสร้างหอสมุดแห่งชาติสาขาจังหวัดนครศรีธรรมราชขึ้นที่หน้าวัดสวนหลวง ตำบลศาลามีชัย อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช

5) เป็นแหล่งกำเนิดประเพณีสำคัญ ๆ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ ประเพณีตักบาตรรูปเทียน ประเพณีกวนข้าวยากุ ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาจะมีพุทธศาสนิกชนพร้อมใจกันมาทำบุญในวัดพระมหาธาตุเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังใช้เป็นสถานที่ประกอบราชพิธีและพิธีที่สำคัญในอดีต เช่น พิธีโล้ชิงช้า การแต่งตั้งเจ้าเมือง พิธีแรกนาขวัญ การถือน้ำพิพัฒน์สัตยา การถือน้ำพิพัฒน์สัตยา

4.2 ที่ตั้งของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร



ภาพที่ 2-1: ภาพแสดงวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา: คัดแปลงจาก Google Earth โดยนางสาวกามาศ เพชรสิน

4.3 การเดินทางไปวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

- 1) การเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว จากเส้นทางสาย 401 ถึงตัวเมืองนครศรีธรรมราช ไปที่ถนนราชดำเนิน เมื่อถึงตำบลในเมือง วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเด่นตระหง่านอยู่ด้านขวามือ
- 2) การเดินทางโดยรถสาธารณะ จากตัวเมืองนครศรีธรรมราช สามารถนั่งรถโดยสารสีฟ้า สายสนามกีฬา-หัวถนน ค่าโดยสารประมาณ 10 บาท ไปลงหน้า วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร หรือจะนั่งรถมอเตอร์ไซค์รับจ้าง ประมาณ 20-50 บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง

5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวหรือจากการจัดงานเทศกาลต่างๆ พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่งได้ดังนี้

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวทั่วไป

มณีวรรณ ผิวนิ่ม และปรารณา จันทร์พันธุ์ (2546) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อวิถีชุมชน ภูมิศึกษา: ชุมชนตลาดน้ำ ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อชุมชนทั้งตลาดน้ำดำเนินสะดวกและตลาดน้ำตลิ่งชันในด้านบวกและลบ ผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทำให้การคมนาคมลำบากและแออัด มีปัญหาน้ำเสีย และมลพิษทางเสียงและอากาศ แต่มีส่วนทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการปรับปรุงพื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และสาธารณูปโภคในชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ(ธีรวิดี จำเดิม,2549) ได้ศึกษาทำการวิจัยเรื่อง ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นด้านลบมากกว่าด้านบวก กล่าวคือ ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมด้านบวก การท่องเที่ยวช่วยสร้างความตระหนักในการดูแลอนุรักษ์สถานที่ และยังช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาปรับปรุงสาธารณูปโภคให้แก่ชุมชน แต่ในขณะที่เหตุการณ์ท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหามลพิษทางเสียง ฝุ่น และปัญหาขยะ นอกจากนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวขาดการวางแผนและการสนับสนุนจากรัฐไม่ต่อเนื่อง ทำให้เป็นภาระด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ชุมชนอีกด้วย

นพรัตน์ พบลาภ และคณะ (2551) ได้ทำการศึกษาผลกระทบจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต่อชุมชนท้องถิ่นในภาคกลางผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในแง่ลบ ได้แก่ ธุรกิจทำให้เกิดการบุกรุกพื้นที่สาธารณะเพื่อปลูกพืชสมุนไพรและพืชเกษตรกรรม เพื่อทำร้านค้าและร้านอาหาร นอกจากนี้ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพยังทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น ขยะมูลฝอย การทิ้งน้ำเสียจากการฟอกย้อมสีลงแหล่งน้ำ ส่วนผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมในแง่บวก ได้แก่ ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทำให้คนในท้องถิ่นรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น และทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนดีขึ้น และคนในชุมชนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น

ภัตสรกรณ์ ลังกาฟ้า (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อประชาชนในชุมชนบ้านคอยปุย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม จำนวน 120 ชุด พบว่า ผลกระทบด้านสภาพแวดล้อมจากการท่องเที่ยว ทำให้มีอาคารสิ่งปลูกสร้างภายในชุมชนมีปริมาณมากขึ้น ทำให้บึงทัศนียภาพที่สวยงาม รongลงมาได้แก่ ปริมาณขยะมูลฝอยมากขึ้น ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมมากขึ้นตามไปด้วย

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แบบเกาะ

ศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนจากการท่องเที่ยว กรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวและผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนจากการท่องเที่ยวและผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชน รวมถึงแนวทางในการป้องกันและลดผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชน ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชน และ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเกาะเกร็ด ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวและผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมพบว่าสภาพแวดล้อมของเกาะเกร็ดเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดเจน สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) ขยะ ของพื้นที่เกาะเกร็ดสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ชนิดใหญ่ ๆ คือ 1) ขยะเปียกส่วนใหญ่เป็นพวกเศษอาหารที่เหลือจากนักท่องเที่ยว 2) ขยะแห้ง ขยะที่พบ ได้แก่ แก้วพลาสติก ถุงพลาสติก 3) ขี้เถ้า เป็นขยะที่ได้จากการเผาไหม้ของไม้ถ่านหรือเชื้อเพลิงอื่นๆ ในกิจการอุตสาหกรรมการปรุงอาหาร เช่น เศษไม้เศษดินเผาที่เกิดจากการผลิตเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้นในอดีตปริมาณขยะในเกาะเกร็ดมีจำนวนน้อย เนื่องจากจำนวนผู้พักอาศัยและนักท่องเที่ยวในเกาะเกร็ดมีจำนวนน้อย ปัจจุบันปริมาณขยะในเกาะเกร็ดมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นจาก 1.5 ตันต่อวัน เป็น 2.5-3 ตันต่อวันขยะที่พบส่วนใหญ่ เป็นกล่องโฟม ถุงพลาสติก แก้วพลาสติก เป็นภาชนะที่บรรจุอาหารเศษอาหาร เกิดจากการขยายตัวของชุมชน มีผู้พักอาศัยอยู่ในเกาะเกร็ดสูงขึ้น จำนวนผู้พักอาศัยในปัจจุบัน มีจำนวน 5,707 คน (ระบบสถิติทางการทะเบียน, 2559) ประกอบกับการพัฒนาเกาะเกร็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลทำให้จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ทั้งชุมชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการต่างถิ่น รวมถึงนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวยังเกาะเกร็ดและในปี พ.ศ. 2541 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)เกาะเกร็ดได้เข้ามาบริหารจัดการขยะ โดยจัดให้มีถังขยะสีเขียว สีเหลือง วางไว้ตามจุดสาธารณะทั่วไปอย่างทั่วถึง เพื่อรองรับขยะจากนักท่องเที่ยว และจัดถังขยะสีชมพูไว้วางไว้ตามบ้านแต่ละบ้าน เพื่อไม่ให้นำขยะไปทิ้งร่วมกับถังขยะสีเขียวและสีเหลือง และจัดเจ้าหน้าที่เข็นรถเก็บขยะจากบ้านต่างๆ โดยมีถุงดำแจกจ่ายตามบ้านต่างๆ เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บ การบริการจัดเก็บขยะตั้งแต่เวลา 8.00 น. - 12.00 น. ของทุกวัน โดยเข็นขยะไปรวมไว้ที่ท่าเรือต่างๆ จะมีเรือบรรทุกขยะรับขยะตามโป๊ะท่าเรือหมู่บ้านรอบตำบลเกาะเกร็ดและนำไปส่งให้รถขนขยะของเทศบาลนครปากเกร็ดที่ทำเรือวัดกลางเกร็ด เพื่อไปกำจัดต่อไป

2) น้ำ ในอดีตเกาะเกร็ดมีสภาพเป็นเกาะกลางแม่น้ำเจ้าพระยา คนในชุมชนเกาะเกร็ดสามารถนำน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยามาใช้ในการเกษตรกรรมอุปโภคและบริโภคได้ ชาวบ้านส่วนใหญ่ขนานน้ำไปใช้ด้านเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน มีการปลูกพืชแบบดั้งเดิมใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการปลูกไม้ผลแบบผสมผสานหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน ปลูกผัก ไม้ผล ยกร่องสวนเพื่อกั้นน้ำในฤดูน้ำหลาก ส่วนใหญ่ทำสวนผลไม้ยืนต้น เช่น กล้วย มะพร้าว ทุเรียน ส้มโอ มะม่วง ด้านการอุปโภคบริโภค เช่น การทำเป็นน้ำดื่ม โดยนำน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยามาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ดื่มได้ ชำระร่างกาย ซักผ้า ล้างจาน เป็นต้น รวมถึงเพื่อการคมนาคมขนส่งทางเรือ แต่ในปัจจุบันลักษณะของน้ำมีสีค่อนข้างขุ่น น้ำมีกลิ่นเหม็นไม่สามารถนำมาอุปโภคบริโภคได้ นอกจากนี้ยังมีจำนวนผู้พักอาศัย บุคคลภายนอกที่เข้ามาทำการค้าขายเพื่อการท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวสูงขึ้นทำให้เกิดการปล่อยของเสียลงในแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นจำนวนมากก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ และทำให้คุณภาพน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลางจังหวัดนนทบุรีต่ำกว่าดัชนีคุณภาพน้ำตามมาตรฐานหน่วยงานของภาครัฐจึงจัดสร้างแหล่งน้ำขึ้น คือบ่อบาดาลสาธารณะในปัจจุบันมีทั้งหมด 7 บ่อ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมโยธาธิการและกรมอนามัย

3) สภาพอากาศในอดีตคนในชุมชนประกอบอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผาเป็นอาชีพรองจากอาชีพเกษตรกรรม ชุมชนชาวมอญที่อาศัยอยู่ในเกาะเกร็ดประกอบอาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผาเป็นหลัก เพราะสภาพดินที่เกาะเกร็ดมีคุณภาพดี คือ เป็นดินเหนียว ไม้ร่วนซุย มีสีน้ำตาล เครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตเป็นภาชนะ เช่น โอ่ง อ่าง ครก เป็นต้น การผลิตเครื่องปั้นดินเผาส่งผลทำให้เกิดกลุ่มควันจากการเผา ทำให้สภาพอากาศมีความสกปรก เกิดมลภาวะทางอากาศปัจจุบันการใช้ประโยชน์จากเครื่องปั้นดินเผาลดลง ทำให้คนภายในชุมชนส่วนใหญ่เปลี่ยนอาชีพจากการทำเครื่องปั้นดินเผา มาประกอบอาชีพค้าขายมากขึ้น ส่งผลให้กลุ่มควันที่เกิดจากการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ลดลงตามไปด้วย อย่างไรก็ตามจากการที่นักท่องเที่ยวมีจำนวนสูงขึ้นทำให้คนภายในชุมชนขยายที่พักอาศัย จากเดิมที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยอย่างเดียวก็ทำการตัดแปลงต่อเติมสิ่งปลูกสร้างใหม่ เพื่อให้เหมาะสมสามารถทำการค้าขายได้รวมทั้งมีคนจากภายนอกชุมชนเข้ามาทำการค้าขายเพื่อหารายได้ ก่อให้เกิดความแออัดจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในแต่ละวันไม่ต่ำกว่า 1,000 คน

3) ทักษิณภาพ เกาะเกร็ดเป็นเกาะขนาดใหญ่มีรูปร่างคล้ายครึ่งวงกลมตั้งอยู่กลางแม่น้ำเจ้าพระยา จึงเป็นส่วนสำคัญทำให้เกาะเกร็ดมีทัศนียภาพที่สวยงาม ในอดีตสภาพบ้านเรือน สถานที่โบราณสถานที่สำคัญ เช่น วัดเสาธงทอง วัดปรมัยยิกาวาส วัดไผ่ล้อม ยังมีสภาพที่เก่า มีต้นไม้ที่ให้ความร่มรื่นเป็นจำนวนมาก ผู้พักอาศัยมีจำนวนน้อย มีพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ทำการเกษตรกรรม ดังนั้นทัศนียภาพในอดีตจึงเป็นสถานที่เป็นธรรมชาติ สงบร่มรื่น ทัศนียภาพของเกาะเกร็ดในปัจจุบัน มีจุดเด่นอีกอย่างคือ ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและประเพณีของชาวไทยเชื้อสายมอญที่สืบทอด

มาอย่างต่อเนื่องและเด่นชัด ด้วยจุดเด่นและองค์ประกอบหลักเหล่านี้ซึ่งมีหลากหลายความน่าสนใจ รอนักท่องเที่ยวมาเยือนประกอบกับคนในชุมชนเกาะเกร็ดช่วยกันปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ โดยมีการ ตกแต่งร้านค้าอย่างสวยงาม เช่น ร้านขายเครื่องปั้นดินเผา มีการจัดวางสินค้าอย่างเป็นระเบียบ ซึ่ง ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของเกาะเกร็ด แต่การสร้างสิ่งปลูกสร้างริมน้ำ เช่น ร้านค้า เป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้เกิดการบดบังทัศนียภาพตามธรรมชาติ

ปานจิตร จินหิรัญ (2556) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนชาวเกาะพะงันจังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้วิธีวิจัยด้วยการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ชาวบ้านและผู้ ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวด้าน สิ่งแวดล้อมทำให้เกิดปริมาณขยะมากขึ้น ซึ่งผลด้านบวกก็จะทำให้เกิดการปลูกจิตสำนึกในการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน และผลด้านลบ พบว่าการท่องเที่ยวทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นมลพิษ เพิ่มขึ้น ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมตามไปด้วย เพราะนักท่องเที่ยวไม่สนใจดูแลเอาใจ ใส่สิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดน้ำเสียจากโรงแรม ที่พักตากอากาศ ตลาด ชุมชน ที่ปล่อยน้ำเสียทิ้งสู่แหล่ง น้ำตามธรรมชาติ ในปัจจุบันเกาะพะงันมีปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะนี้การกำจัดขยะ ใช้วิธีการฝังกลบ แต่ในอนาคตวิธีนี้ก็จะได้ผลเนื่องจากมีพื้นที่ที่จำกัด การกำจัดขยะวิธีนี้ยังส่งผล เสียต่อน้ำบาดาลและอากาศ นอกจากนี้ขยะส่งกลิ่นเหม็นรบกวนบ้านเรือนที่อยู่ใกล้เคียง บดบัง ทัศนียภาพความงามตามธรรมชาติของพื้นที่เกาะพะงันแห่งนี้ ปัญหาขยะเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องมี การแก้ไข ซึ่งงานวิจัยนี้สอดคล้องกับ (ศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ ,2554) ได้ศึกษาพื้นที่เกาะเกร็ด ซึ่ง มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ใกล้เคียงกัน ปัญหาที่พบด้านสิ่งแวดล้อม คือ ขยะ ของพื้นที่เกาะเกร็ด สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ชนิดใหญ่ ๆ คือ 1) ขยะเปียกส่วนใหญ่เป็นพวกเศษอาหารที่เหลือจาก นักท่องเที่ยว 2) ขยะแห้ง ขยะที่พบ ได้แก่ แก้วพลาสติก ถุงพลาสติก3) ขี้เถ้า เป็นขยะที่ได้จากการ เผาไหม้ของไม้ถ่านหรือเชื้อเพลิงอื่น ๆ ในกิจการอุตสาหกรรมการปรุงอาหาร เช่น เศษไม้เศษดินเผา ที่เกิดจากการผลิตเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้นในอดีตปริมาณขยะในเกาะเกร็ดมีจำนวนน้อย เนื่องจาก จำนวนผู้พักอาศัยและนักท่องเที่ยวในเกาะเกร็ดมีจำนวนน้อย ปัจจุบันปริมาณขยะในเกาะเกร็ดมี ปริมาณเพิ่มสูงขึ้นจาก 1.5 ตันต่อวัน เป็น 2.5-3 ตันต่อวันขยะที่พบส่วนใหญ่ เป็นกล่อง โฟม ถุงพลาสติก แก้วพลาสติก เป็นภาชนะที่บรรจุอาหารเศษอาหาร เกิดจากการขยายตัวของชุมชน มีผู้พักอาศัยอยู่ในเกาะเกร็ดสูงขึ้น จำนวนผู้พักอาศัยในปัจจุบัน มีจำนวน 5,707 คน (ระบบสถิติ ทางการทะเบียน, 2559) ประกอบกับการพัฒนาเกาะเกร็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลทำให้จำนวน ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ทั้งชุมชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการต่างถิ่น รวมถึง นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวยังเกาะเกร็ดและในปี พ.ศ. 2541 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เกาะเกร็ดได้เข้ามาบริหารจัดการขยะ โดยจัดให้มีถังขยะสีเขียว สีเหลือง วางไว้ตามจุดสาธารณะ

ทั่วไปอย่างทั่วถึง เพื่อรองรับขยะจากนักท่องเที่ยว และจัดถังขยะสีชมพูให้วางไว้ตามบ้านแต่ละบ้าน เพื่อไม่ให้นำขยะไปทิ้งร่วมกับถังขยะสีเขียวและสีเหลือง และจัดเจ้าหน้าที่เข็นรถเก็บขยะจากบ้านต่างๆ โดยมีถุงดำแจกจ่ายตามบ้านต่างๆ เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บ การบริการจัดเก็บขยะ ตั้งแต่เวลา 8.00 น. - 12.00 น. ของทุกวัน โดยเข็นขยะไปรวมไว้ที่ท่าเรือต่างๆ จะมีเรือบรรทุกขยะรับขยะตามโป๊ะท่าเรือหมู่บ้านรอบตำบลเกาะเกร็ดและนำไปส่งให้รถขนขยะของเทศบาลนครปากเกร็ดที่ท่าเรือวัดกลางเกร็ด เพื่อไปกำจัดต่อไป

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากประเพณี

วิโรจน์ ชีวาสุขถาวร และคณะ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องประเพณีสงกรานต์ ความเชื่อท้องถิ่นกับการดำรงอยู่ของโบราณสถานที่ยังคงมหาศาลความเป็นการนำเสนอเกี่ยวกับกิจกรรมประเพณี พิธีกรรมที่ประกอบในโบราณสถาน โดยเฉพาะกรณีศึกษาปราสาทหินในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคามเพื่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่และโบราณสถาน โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากเอกสารในส่วนการศึกษาด้านประวัติศาสตร์และการลงพื้นที่เพื่อสำรวจและสังเกตการจัดกิจกรรมต่างๆ ผลการศึกษาพบว่า ข้อเสียของการประกอบพิธีกรรมภายในโบราณสถาน ทำให้สร้างความเสียหายให้แก่ตัวโบราณสถาน โดยเฉพาะการจุกจุกเหยียดหยามภายในปราสาทประธานและพื้นที่ภายในโบราณสถานเกิดความสกปรกอันมาจากขยะที่มีจำนวนมากกว่าปกติส่วนข้อดีพบว่า การประกอบพิธีกรรมสงกรานต์ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่หรือชุมชนได้รับความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ชุมชน เพื่อเสริมสร้างความสำคัญให้กับสถานที่นั้นๆ ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวความคิดในการอนุรักษ์ดูแลรักษาโบราณสถานมีการกำหนดพื้นที่ในการประกอบพิธีกรรมให้เหมาะสม เช่น กำหนดพื้นที่ร้านค้าโดยรอบไม่ให้เข้ามาใกล้หรือรुक้าตัวโบราณสถานมากเกินไป มีการกำหนดกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ให้เหมาะสมต่อบริบทพื้นที่ในชุมชนของตนเองเพื่อให้เกิดสำนึกร่วมในการอนุรักษ์ของคนในชุมชน ทำให้สามารถกำหนดข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมภายในโบราณสถานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์โบราณสถานและการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ

Edim และคณะ(2014) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลคริสมาสต์และเทศบาลแคนิวัดในเมืองคาลาบาร์ รัฐ Cross River ประเทศไนจีเรีย วัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือเพื่อศึกษาการรับรู้ของประชาชนด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลคริสมาสต์และเทศบาลแคนิวัดในเมืองคาลาบาร์ รัฐ Cross River ประเทศไนจีเรีย โดยผู้วิจัยใช้แบบสำรวจและลงแบบสอบถามชาวคาลาบาร์จำนวน 200 คนในการ

ตอบแบบสอบถาม เครื่องมือหลักที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายเปิดและเลือกตอบ ใช้สถิติการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของผลกระทบบางงานคริสมาสต์ และเทศกาลแคนิวัดต่อเศรษฐกิจของประชาชนในเมือง ซึ่งมีสมมติฐานงานวิจัย 2 ข้อ คือ

1) เทศกาลคริสต์มาสและเทศกาลแคนิวัด ไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อเศรษฐกิจของประชาชนในเมืองคาลาบาร์ (แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, $df = 198$, $r = .138$)

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติชี้ให้เห็นว่าค่า R-val 0.64 มากกว่า R 0.138 ที่ระดับ 0.05 มีค่าระดับนัยความสำคัญเท่ากับ 198 ซึ่งหมายความว่าเทศกาลคริสต์มาสและเทศกาลแคนิวัดมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญเกี่ยวกับเศรษฐกิจของประชาชนในเมืองคาลาบาร์

2) ดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมของเทศกาลคริสต์มาสและเทศกาลแคนิวัด ไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญในการรับรู้ของผู้อยู่อาศัยในเมืองคาลาบาร์ (แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 , $df = 198$, $r = .138$)

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติชี้ให้เห็นว่าค่า R-value ของ 0.701 มากกว่า R 0.138 ที่ระดับ 0.05 มีค่าระดับนัยความสำคัญกับ 198 ซึ่งหมายความว่าเทศกาลคริสต์มาสและเทศกาลแคนิวัดมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อดัชนีสิ่งแวดล้อมและการรับรู้ของประชาชนในเมืองคาลาบาร์

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ จะเห็นได้ว่างานวิจัยส่วนใหญ่ได้ทำการศึกษาผลกระทบในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เพราะเมื่อแหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมักคุ้นต่อนักท่องเที่ยว เป็นเหตุทำให้มีเกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมตามมาซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยที่แตกต่างกันไปของแต่ละพื้นที่ แต่ทั้งนี้ก็ศึกษาเพื่อให้ได้ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนต่อไป

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ประเพณีกวนข้าวยากูกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมกรณีศึกษา: วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบถึงประเพณีกวนข้าวยากูกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและเพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวทางการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) พระภิกษุสงฆ์ เจ้าหน้าที่ในวัดและประชาชนผู้รับผิดชอบประเพณีกวนข้าวยากู
- 3) ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 4) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าร่วมประเพณีกวนข้าวยากูที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

จังหวัดนครศรีธรรมราช

มีการกำหนดขนาดตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) กรณีที่เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าร่วมประเพณีกวนข้าวยากูที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากไม่มีข้อมูลของนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมประเพณีกวนข้าวยากูแน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการกำหนดตัวอย่างจากการประมาณค่าร้อยละ โดยใช้สูตรที่ไม่ทราบขนาดประชากรของ W.G. Cochran (1953 อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2548) เมื่อกำหนดค่า $P = 0.5$ $d = 0.05$ และ $Z = 1.96$ ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 384 ซึ่งจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{d^2} = \frac{0.5(1-0.5)1.96^2}{0.05^2} = 384$$

ผู้วิจัยใช้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 384 คน จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 5 เพื่อความสะดวกในการประเมินผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง เพื่อป้องกันการสูญหายและไม่ได้รับการตอบกลับของแบบสอบถาม

2) กรณีที่เก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มตัวอย่างคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พระภิกษุสงฆ์ เจ้าหน้าทีวัด ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมกวนข้าวยาquilaและประชาชนผู้รับผิดชอบประเพณีกวนข้าวยาquila โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง ดังนี้

1) พระภิกษุสงฆ์ผู้รับผิดชอบงานประเพณีกวนข้าวยาquilaที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จำนวน 1 รูป

2) เจ้าหน้าที่ของวัดรับผิดชอบงานประเพณีกวนข้าวยาquila จำนวน 1 คน

3) ประชาชนผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับประเพณีกวนข้าวยาquila วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน 3 คน

4) ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน 7 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด โดยมีประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1.1) ประวัติความเป็นมาและกระบวนการขั้นตอนในประเพณีกวนข้าวยาquilaที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและด้านต่างๆที่จะเกิดขึ้นจากประเพณีกวนข้าวยาquilaที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

2) แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

2.1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ การศึกษา รายได้ เป็นต้น โดยลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด และแบบเลือกตอบ

2.2) ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนจากประเพณีกวนข้าวยาquilaวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ผลกระทบทางด้านขยะ มลพิษ กลิ่นคาวน้ำรั่วปนการธรรมชาติ

3) ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยาคุที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีอิสระทางความคิดในการเขียน

3.3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากชาวบ้านชุมชนพระพร่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบประเพณีกวนข้าวยาคุ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่หน้าวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร พระภิกษุสงฆ์วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร และเจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณได้จากการใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด โดยให้นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเข้าร่วมประเพณีกวนข้าวยาคุเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้วางแผนการดำเนินงานดังนี้

- 1) ในช่วงเช้าของวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2559 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปบันทึกข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ พร้อมทั้งสังเกตและเข้าไปมีส่วนร่วมในประเพณีกวนข้าวยาคุ
- 2) ในช่วงบ่ายของวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2559 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามจำนวน 400 ชุดให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมประเพณีกวนข้าวยาคุพร้อมทั้งรอรับแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง
- 3) ในช่วงเช้าของวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2559 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ชาวบ้านที่อาศัยอยู่หน้าวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยาคุ

3.4 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์ โดยการกลั่นกรองข้อมูลได้มาให้ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานงานวิจัย หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์งานวิจัย
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน(Inferential Statistics)

2.1) สถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ มีดังนี้

2.1.1) ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเข้าร่วมประเพณีกวนข้าวยาอุที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

2.1.2) ระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีวิธีการวิเคราะห์ โดยคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สูตรการคำนวณระดับคะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับชั้น (องอาจ นัยวัฒน์, 2548) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของชั้น} &= \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \text{ (เริ่มจากชั้นต่ำสุด)} \end{aligned}$$

โดยที่

$$\text{พิสัย} = \text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}$$

$$\text{จำนวนชั้น} = \text{จำนวนระดับความคิดเห็น } 1-5$$

การแปลความหมายของทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเข้าร่วมประเพณีกวนข้าวยาอุ ใช้เกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีทัศนคติความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีทัศนคติความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีทัศนคติความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีทัศนคติความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีทัศนคติความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

โดยกำหนดระดับความคิดเห็นและระดับคะแนนดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3-1 ระดับความคิดเห็นและระดับคะแนน

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

2.2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในสมมติฐาน โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

2.2.1) ใช้วิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติทดสอบความสัมพันธ์ของค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square)

2.2.2) ใช้สถิติทดสอบความแตกต่างของ (t-Test) สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างที่มีตัวแปร 2 กลุ่ม และทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างที่มีตัวแปรตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องประเพณีกวนข้าวยากคู่กับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ซึ่งมีทั้งวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกต และ สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีกวนข้าวยาก จำนวน 11 ราย และวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเข้าร่วมประเพณีกวนข้าวยากที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 400 คน และนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งขั้นตอนในการนำเสนอ 4 ขั้นตอนดังนี้

4.1 ข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยาก

4.2 ผลการศึกษาสถานภาพส่วนบุคคลและทัศนคติความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยาก

4.3 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากประเพณีกวนข้าวยาก วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.4 ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากประเพณีการกวนข้าวยาก

4.1 ข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยา

4.1.1 ข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์ชาวบ้านเกี่ยวกับกรรมวิธีขั้นตอนในการกวนข้าวยา

ตาราง4-1 กรรมวิธีขั้นตอนการกวนข้าวยาจากการสังเกตและสัมภาษณ์

ลำดับ กระบวนการ	กรรมวิธีขั้นตอน	ผลกระทบด้าน สิ่งแวดล้อม	หมายเหตุ
1.การเตรียม พิธีกรรมและ สถานที่	<ul style="list-style-type: none"> วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ติดป้ายประกาศรับบริจาคเครื่องปรุงข้าวยาซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่ตั้งโต๊ะรับบริจาค ผู้มีจิตศรัทธาสามารถบริจาคในรูปแบบของเครื่องปรุงและปัจจัย (เงิน) สามารถบริจาคได้ตลอดจนกระทั่งมีการจัดประเพณีขึ้น 	<input checked="" type="checkbox"/> ขยะ	ภาพที่ 4-1
	<ul style="list-style-type: none"> ชาวบ้านชุมชนพระพรหมเตรียมเครื่องปรุงวัตถุดิบ วัตถุดิบเครื่องปรุงได้มาจากการบริจาคและการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เช่น บ้านไหนมีผลไม้ มีพืชผัก ก็นำมาบริจาค บางบ้านก็สมทบเงิน เครื่องปรุงวัตถุดิบที่รวมกันได้ นำมาไว้ที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ก่อนถึงวันงานประมาณ 2 วัน ชาวบ้านมาจัดสถานที่ในวัด เช่น นำเตาสำเร็จรูปมาวางลานกวนข้าวยา กางเต็นท์ในส่วนของการเตรียมวัตถุดิบและลานพิธีกรรม 	<input checked="" type="checkbox"/> ขยะ	ภาพที่ 4-2
2. ขั้นตอนพิธี กวนข้าวยา	<ul style="list-style-type: none"> เมื่อถึงวันงาน ชาวบ้านนับ 30 คน มาเตรียมวัตถุดิบกันแต่เช้าตรู่ ผู้ชายดูแลในส่วน ของลานกวนข้าวยา ผู้หญิงเตรียมวัตถุดิบ เช่น หั่นผลไม้ ตำข้าว คั้นน้ำนมข้าว ละลายแป้ง เครื่องปรุงจะถูกแบ่งออกเป็น 9 ชุดเท่าๆกัน และนำไปผสมลงในโอง 9 ใบตามสูตรของนาง ประชีพ เสนากัสป์แล้วคนให้เข้ากันเตรียมนำไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในช่วงบ่าย 	<input checked="" type="checkbox"/> ขยะ <input checked="" type="checkbox"/> ทรัพยากรน้ำ	ภาพที่ 4-3 , 4-4 , 4-5, 4-6 และ 4-7

ตาราง4-1 ธรรมเนียมขั้นตอนการกวนข้าวยาจาก การสังเกตและสัมภาษณ์ (ต่อ)

	<ul style="list-style-type: none"> พิธีการทางศาสนาในช่วงบ่าย 3 เป็นพิธีกรรมทางศาสนาทั้งศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธ โดยเริ่มจากวงปีพาทย์ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช บรรเลง และข้าราชการประชาชนผู้สนใจ นิสิต นักศึกษา สาวพรหมจารี พร้อมกัน ณ ประรำพิธี โดยจะแต่งกายด้วยชุดสีขาวกันอย่างพร้อมเพรียง 	<input checked="" type="checkbox"/> เสียง	ภาพที่ 4-8
	<ul style="list-style-type: none"> พิธีพราหมณ์ พราหมณ์ผู้ประกอบพิธี คือ พราหมณ์สุเมธ พรหมชาติ ซึ่งเป็นบุตรของพราหมณ์แจ้ง พรหมชาติ พราหมณ์แห่งกองพระราชพิธีสำนักพระราชวัง โดยพราหมณ์สุเมธทำการสวดอ้อนวอนเทพเจ้าและบวงสรวงพระบรมธาตุเจดีย์ มีการจัดลานพิธีพราหมณ์ด้วยเครื่องบวงสรวงหลากหลายชนิด 	<input checked="" type="checkbox"/> มลพิษกลิ่นควัน <input checked="" type="checkbox"/> ขยะ <input checked="" type="checkbox"/> เสียง	ภาพที่ 4-9
	<ul style="list-style-type: none"> หลังจากเสร็จสิ้นพิธีพราหมณ์ เป็นพิธีของศาสนาพุทธ เริ่มจากประธานในพิธี (นายศิริพัฒน์ พัฒกุล) รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช เดินทางมาถึงประรำพิธี และจุดเทียนชัยบวงสรวง หลังจากนั้นพระสงฆ์ 9 รูป ประจำที่ ณ ประรำพิธี ประธานจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย พิธีกรทำหน้าที่อาราธนาศีล และพระสงฆ์ให้ศีลแก่ผู้เข้าร่วมพิธี ประธานประกอบพิธีเจิมและตัดโบมะตูมให้สาวพรหมจารีที่นุ่งขาวห่มขาวจำนวน 27 คน หลังจากนั้นรับสมทานเบญจศีลก่อนเข้าพิธีกวน ทั้งนี้เพื่อความบริสุทธิ์และความเป็นมงคล โดยมีสายลัญจณ์ไว้พระสงฆ์เตรียมสวดชัยมงคลคาถา และประน้ำพระพุทธรมณฑ์ให้สาวพรหมจารี 	<input checked="" type="checkbox"/> มลพิษกลิ่นควัน <input checked="" type="checkbox"/> ขยะ <input checked="" type="checkbox"/> เสียง	ภาพที่ 4-10

ตาราง4-1 กรรมวิธีขั้นตอนการกวนข้าวยาคุจากการสังเกตและสัมภาษณ์ (ต่อ)

	<ul style="list-style-type: none"> ● สาวพรหมจารี ออกจากประรำพิธีไปยังลานกวนข้าวยาคุ ประธานในพิธีก็ถวายจตุปัจจัย เครื่องไทยธรรมแด่พระสงฆ์ และกรวดน้ำ หลังจากนั้นประจำที่ที่ลานกวนข้าวยาคุ ชาวบ้านนำเครื่องปรุงให้ประธานเทลงในกระทะ เริ่มพิธีกวน สาวพรหมจารีจับไม้กวน มีการลั่นฆ้องชัย พระสงฆ์จะสวดชยันโตตั้งแต่เริ่มกวน เมื่อสวดชยันโตแล้วถือว่าเสร็จพิธีทางศาสนา 	<input checked="" type="checkbox"/> มลพิษกลิ่นควัน <input checked="" type="checkbox"/> เสียง	ภาพที่ 4-11
	<ul style="list-style-type: none"> ● หลังจากสาวพรหมจารีกวนข้าวยาคุแล้ว ผู้ที่สนใจสามารถกวนต่อได้ วิธีการกวนข้าวยาคุต้องกวนอยู่ตลอดเวลา เพื่อจะได้ไม่ติดกระทะ เมื่อข้าวยาคุเริ่มเหนียวจะใช้น้ำมันมะพร้าวที่เคี่ยวไว้เติมลงในกระทะ ไม่ให้ข้าวยาคุติดไม้พาย ข้าวยาคุจะเปลี่ยนสีเป็นสีคล้ำ เมื่อกวนเสร็จจะมีกลิ่นหอมเครื่องเทศซึ่งระยะเวลาในการกวนข้าวยาคุ ใช้เวลาประมาณแปดถึงเก้าชั่วโมง เริ่มกวนตั้งแต่ช่วงเย็น จนถึงประมาณตี 2 	<input checked="" type="checkbox"/> มลพิษกลิ่นควัน <input checked="" type="checkbox"/> เสียง	ภาพที่ 4-12

ตาราง4-1 กรรมวิธีขั้นตอนการกวนข้าวยาคุจากการสังเกตและสัมภาษณ์ (ต่อ)

<p>3.ขั้นเสร็จสิ้นพิธีกรรมและการจัดเก็บ</p>	<ul style="list-style-type: none"> เมื่อข้าวยาคุเปลี่ยนเป็นสีคล้ำและมีความเหนียว ตักจากกระทะใส่ถาด เกลี่ยข้าวยาคุให้บางๆ แล้วตัดเป็นชิ้นไปถวายพระในวัด แจกจ่ายญาติมิตรที่มาร่วมในพิธีให้ทั่วทุกคน ที่เหลือจัดส่งไปยังวัดต่างๆและนำไปฝากญาติมิตร เป็นอันเสร็จสิ้นพิธีกวนข้าวยาคุ 	<input checked="" type="checkbox"/> มลพิษกลิ่นควัน <input checked="" type="checkbox"/> ขยะ	<p>ภาพที่ 4-13</p>
	<ul style="list-style-type: none"> หลังจากนั้นชาวบ้านทำความสะอาดพื้นที่ เก็บขยะ ล้างภาชนะแล้วจัดเก็บเข้าที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย แล้วแยกย้ายกันกลับบ้าน 	<input checked="" type="checkbox"/> ขยะ <input checked="" type="checkbox"/> ทรัพยากรน้ำ	<p>ภาพที่ 4-14</p>

จากตารางสรุปได้ว่ากรรมวิธีการขั้นตอนของประเพณีกวนข้าวยาคุ สามารถจำแนกได้เป็น 10 ขั้นตอน ซึ่งผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นมากที่สุดใน 10 ขั้นตอนนี้ คือ ด้านขยะมีอยู่ด้วยกัน 7 ขั้นตอน รองลงมาคือ ด้านมลพิษกลิ่นควันและเสียงมี 5 ขั้นตอน และผลกระทบที่เกิดขึ้นน้อยที่สุดคือทรัพยากรน้ำมี 2 ขั้นตอน ซึ่งมีภาพประกอบพร้อมคำอธิบายดังนี้



ภาพที่ 4-1: สถานที่รับบริจาคเครื่องปรุงข้าวยาสุ

จากภาพอธิบายได้ว่าทางวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารได้มีแนวคิดในการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยสังเกตจากป้ายที่รับบริจาค ซึ่งทำจากไวนิลแต่ไม่ระบุวันที่ว่าประเพณีกวนข้าวยาสุจะจัดขึ้นในวันไหน ทั้งนี้เพื่อได้เก็บไวนิลไว้ใช้งานในครั้งต่อไป เป็นแนวทางหนึ่งในการลดมลภาวะด้านขยะและเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายอีกด้วย



ภาพที่ 4-2: ผู้มีจิตศรัทธานำของมาบริจาคเครื่องปรุงข้าวยาสุ

จากภาพอธิบายได้ว่า ผู้ที่นำวัตถุดิบเครื่องปรุงมาบริจคนำวัตถุดิบใส่ถุงหิ้วพลาสติก ซึ่งเมื่อนำวัตถุดิบไปใช้ต้องนำถุงหิ้วพลาสติกทิ้ง ส่งผลให้มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้น และเป็นมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมเพราะถุงพลาสติกเป็นขยะที่ใช้เวลาหลายปีในการย่อยสลาย



ภาพที่ 4-3 : วัตถุดิบเครื่องปรุงข้าวยาสุ (นมข้น,นมสด)

จากภาพอธิบายได้ว่า กระป๋องนมเมื่อใช้งานเสร็จก็นำไปทิ้ง ทำให้เกิดขยะเพิ่มขึ้น และยากต่อการกำจัด อีกทั้งยังใช้เวลานานหลายปีในการย่อยสลาย หากมีการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น ทำกระดาษดอกไม้ ดินไม้ ก็สามารถช่วยลดปริมาณขยะไปได้ส่วนหนึ่ง



ภาพที่ 4-4 : ชาวบ้านใช้น้ำคั้นนํ้านมข้าว

จากภาพ ผู้วิจัยอธิบายได้ว่า ชาวบ้านใช้น้ำในการคั้นนํ้านมข้าว ซึ่งมีการคั้น 2 รอบ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดมลภาวะด้านขยะจากกากเปลือกข้าว ซึ่งเมื่อผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สังเกต พบว่าชาวบ้านนำกากเปลือกข้าวไปใส่ในถุงดำแล้วนำไปทิ้งถึงขยะ



ภาพที่ 4-5: ชาวบ้านละลายแป้งในถังขนาดใหญ่

จากภาพอธิบายได้ว่าชาวบ้านนำแป้งข้าวเหนียวมาละลายกับน้ำ ซึ่งต้องใช้น้ำในปริมาณที่ค่อนข้างมาก นอกจากนี้ถุงของแป้งข้าวเหนียวเป็นขยะ ชาวบ้านเก็บรวบรวมใส่ถังกระดาษและนำไปทิ้งลงถึงขยะ



ภาพที่ 4-6: ชาวบ้านหั่นผลไม้

จากภาพอธิบายได้ว่า หลังจากที่บ้านหั่นผลไม้เสร็จแบ่งเป็น 9 ชุดเท่าๆกัน แล้วนั้น เปลือกผลไม้จะถูกนำไปใส่ในถุงดำ มัดปากถุงแล้วทิ้งลงถึงขยะรอเทศบาลมาเก็บต่อไป



ภาพที่ 4-7 ขวดนมพลาสติกและกระป๋องนมชั้นเตรียมนำไปทิ้ง

จากภาพอธิบายได้ว่า หลังจากมีการผสมเครื่องปรุงเข้าด้วยกันแล้ว ชาวบ้านนำขวดนมพลาสติกขนาดใหญ่ กระป๋องนมมาวางรวมกัน เตรียมทิ้งโดยไม่ได้แยกประเภทขยะก่อนทิ้ง ขยะเหล่านี้ใช้เวลาในการย่อยสลาย ทำให้ปริมาณขยะเพิ่มขึ้น



ภาพที่ 4-8: พิธีกรรมทางศาสนาพุทธ

จากภาพ อธิบายได้ว่า พิธีกรรมทางศาสนาพุทธมีความพิธีพิถัน เริ่มจากมีการดนตรีบรรเลงเพลงต่างๆ มีการใช้ไมโครโฟน 2 ตัว ทำให้เกิดเสียง แต่ไม่ดังจนเกินไป ถือเป็นการสื่อสารสร้างความเข้าใจระหว่างผู้เข้าร่วมและผู้จัดพิธีกรรม นอกจากนี้ยังมีขยะจากการประกอบพิธีกรรม คือ ดอกไม้



ภาพที่ 4-9: พิธีกรรมทางศาสนาพราหมณ์

จากภาพ อธิบายได้ว่า พิธีกรรมทางศาสนาพราหมณ์ต้องใช้เครื่องบวงสรวงหลากหลายชนิดทั้งผลไม้ ของคาว ของหวาน ดอกไม้ ซึ่งเมื่อเสร็จพิธีก็นำไปทิ้งบางส่วนที่ทานได้ก็จะมีผู้สนใจมาขอไปรับประทานเพราะเชื่อว่าเป็นของดีได้รับการปลุกเสกแล้ว ในขณะเดียวกัน การประกอบพิธีต้องใช้ทั้งเสียงโครโฟน เสียงเครื่องดนตรี (เป่าสังข์) และมีการจุดธูปเทียน ทำให้เกิดควัน แต่ไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ทำพิธี



ภาพที่ 4-10: สาวพรหมจรรย์รับสมาทานเบญจศีล

จากภาพอธิบายได้ว่า สาวพรหมจรรย์นั่ง
ชาวห่มขาวจำนวน 27 คน เข้ารับศีล
จากพระสงฆ์ ทำให้เกิดเสียงดัง เพราะ
บางคนเชื่อว่ายิ่งกล่าวคำพระเสียงดังยิ่ง
ได้บุญ



ภาพที่ 4-11: สาวพรหมจรรย์ ออกจากปะรำพิธีไปยังลานกวนข้าวยาคุ

จากภาพอธิบายได้ว่า การกวนข้าวยาคุ
เริ่มขึ้นในช่วงบ่าย ซึ่งเกิดควัน
ตลอดเวลา ในช่วงที่สาวพรหมจรรย์กวน
เป็นคนแรกนั้นผู้คนยังไม่แออัดมากนัก
ควันสามารถถ่ายเทได้ ไม่ส่งผลกระทบต่อ
อาการแสบตา แสบจมูกของผู้ที่กวนข้าว
ยาคุมากนัก



ภาพที่ 4-12: บรรยากาศการกวนข้าวยาคุ

จากภาพ อธิบายได้ว่า ช่วงเวลากลางคืน
จะมีผู้เข้าร่วมกวนข้าวยาคุต่อแถวกัน
เป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดความแออัด
และเกิดควันยาวนานติดต่อกันกว่า 10
ชั่วโมง ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมบางคนมี
อาการแสบตา แสบจมูก อย่างเห็นได้
ชัดเจน



ภาพที่ 4-13: ข้าวยาสูบเปลี่ยนเป็นสีคล้ำ ตักใส่ถาดเตรียมแจกจ่าย

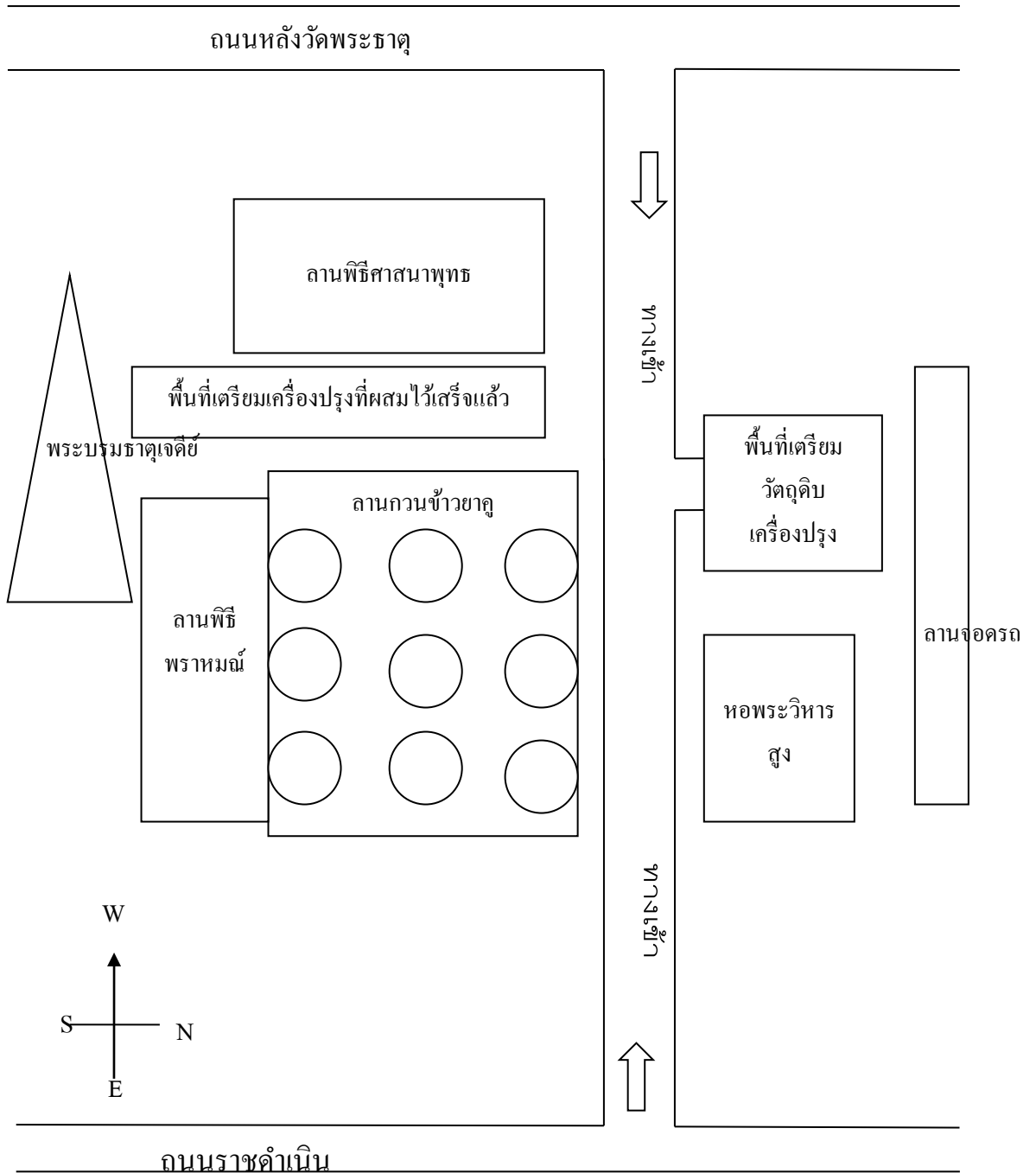
จากภาพ อธิบายได้ว่า ข้าวยาสูบเปลี่ยนเป็นสีคล้ำ สามารถรับประทานได้แล้ว ซึ่งตามข้อตกลงต้องนำไปแจกจ่ายชาวบ้านในวันรุ่งขึ้น แต่ก็มีบางคนที่ยังรับประทานข้าวยาสูบในคืนนั้น บางคนนำถุงร้อนมาใส่ ทำให้เกิดขยะ บางคนนำภาชนะถ้วยเล็ก ๆ มาใส่ ก็เป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม



ภาพที่ 4-14: ชาวบ้านทำความสะอาดพื้นที่ เก็บขยะไปทิ้ง

จากภาพ อธิบายได้ว่า หลังจากเสร็จสิ้นพิธีกรรม ชาวบ้านได้ทำความสะอาดพื้นที่เก็บขยะ แยกใส่ถุงแล้วนำไปทิ้งถังขยะ บางส่วนทำความสะอาดอุปกรณ์ เช่น กระทะ กะละมัง ถังพลาสติกซึ่งต้องใช้น้ำของทางวัด มีการใส่น้ำไว้ในโอ่งแล้วตัดใช้เท่าที่จำเป็น ซึ่งก็ถือว่าการใช้น้ำอย่างประหยัดรูปแบบหนึ่ง

แผนผังการจัดงานประเพณีกวนข้าวยาคุที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร



ภาพที่ 4-15 แผนผังแสดงพื้นที่ประกอบประเพณีกวนข้าวยาคุ
ที่มา: วาดโดย นางสาวผกามาศ เพชรสิน

จากแผนผัง อธิบายพอสังเขปไว้ดังนี้ พื้นที่ในการจัดงานประเพณีกวนข้าวยาคุใช้พื้นที่ฝั่งขวามือของพระบรมธาตุเจดีย์ (หันหน้าไปทางทิศตะวันตก) ซึ่งใช้เนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 300 ตารางเมตร พื้นที่จะไม่ไกลกับลานจอตระมานัก (หมายเลข 1) ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการขนย้ายอุปกรณ์และใช้พื้นที่ใต้ต้นไม้ด้านหลังหอพระวิหารสูง (หมายเลข 2) ในการตั้งเต็นท์เตรียมวัตถุดิบเครื่องปรุง (หมายเลข 3) เพื่อกำบังแสงแดดไม่ให้อากาศร้อนมากนัก เพราะจะทำให้ผัก ผลไม้เน่าเสียได้ ฝั่งตรงข้ามมีทางเท้าตัดผ่านเป็นพื้นที่เตรียมวัตถุดิบเครื่องปรุงเป็นลานพิธีศาสนาพุทธ (หมายเลข 4) ซึ่งจะเป็นเต็นท์สีขาว 3 หลังมีการจัดพื้นที่สำหรับที่นั่งของพระภิกษุสงฆ์ และมีเก้าอี้สำหรับผู้เข้าร่วมสนใจประมาณ 50 ที่นั่งหันหน้าเข้าหาพระสงฆ์ (ทิศตะวันตก) พื้นที่ทางซ้ายมือของผู้เข้าร่วมประเพณี เป็นพื้นที่เตรียมเครื่องปรุงที่ผสมกันเสร็จแล้วคนให้เข้ากันใส่โถง 9 ใบ (หมายเลข 5) เพื่อเตรียมนำไปเทลงกระทะ พิธีกรรมทางศาสนาเริ่มขึ้นด้วยพิธีพราหมณ์ซึ่งมีการลานพิธีพราหมณ์ (หมายเลข 7) ให้หันหน้าไปทางพระบรมธาตุเจดีย์ (หมายเลข 6) เพื่อเป็นการสวดอ้อนวอนเทพเจ้าและบวงสรวงพระบรมธาตุเจดีย์สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง เมื่อเสร็จสิ้นพิธีกรรมทางศาสนาทั้งพราหมณ์และพุทธ ก็จะเข้าสู่ลานกวนข้าวยาคุ (หมายเลข 8) ซึ่งเป็นพื้นที่เปิดโล่งประกอบไปด้วยกระทะใบบัว 9 ใบ มีการเติมไม้พินให้ไฟร้อนอยู่ตลอดเวลา นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจก็จะทยอยกันมากวนข้าวยาคุที่พื้นที่นี้อย่างต่อเนื่องจนกว่าข้าวยาคุสุก ซึ่งใช้เวลาไม่น้อยกว่า 10 ชั่วโมง

4.1.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนบริเวณใกล้วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยาคุ

ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนบริเวณใกล้วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของฝากของที่ระลึก และงานบริการ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมด้านขยะจากประเพณีกวนข้าวยาคุ บทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ในช่วงที่มีการจัดงานในวัด เรื่องขยะจากการท่องเที่ยวก็ไม่มีปัญหาเพราะยังมีการท่องเที่ยวเข้ามา ทางเทศบาลเองก็ใส่ใจปัญหาขยะมากขึ้น มีการนำถังขยะมาวางไว้ให้แต่ละบ้าน และเก็บค่าถังเดือนละ 10 บาท ปากก็เต็มใจจ่ายนะ เพื่อให้หน้าวัดและบ้านเราสะอาด...”

(กาญจนา เจียงยี่ เจ้าของร้านข้าวแกงป่าเล็ก, สัมภาษณ์ วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2559)

“...ในช่วงที่มีการจัดงาน ชยะยังไม่เป็นปัญหามาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะทิ้งชยะลงถังในวัดมากกว่ามาทิ้งหน้าบ้านคน หน้าบ้านขายก็มีถังชยะ เทศบาลมาวางให้ และเก็บเงินเดือนละ 10 บาท...”

(ระเบียบ รังเสวะ เจ้าของร้านถนนมะโม, สัมภาษณ์ วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2559)

ข้อมูลที่ได้มา สามารถสรุปได้เป็นตารางดังนี้

ตาราง4-2 ผลกระทบด้านชยะจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่อาศัยอยู่หน้าวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

ผลกระทบแง่บวก	ผลกระทบแง่ลบ
<ul style="list-style-type: none"> ● ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาด โดยเต็มใจที่จะจ่ายให้เทศบาลเดือนละ 10 บาท ในการนำถังชยะมาวางหน้าบ้าน เพื่อให้หน้าบ้านดูสะอาดสบายตา ● หน่วยงานเทศบาลให้ความสำคัญในการรักษาความสะอาดโดยเพิ่มจำนวนรอบในการเก็บชยะ 	<ul style="list-style-type: none"> ● จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่าเมื่อมีการจัดงานประเพณีกวนข้าวยาคุขึ้นทำให้มีชยะเพิ่มขึ้นทั้งจากนักท่องเที่ยว และชยะจากการกวนข้าวยาคุ ทางเจ้าหน้าที่เก็บชยะของเทศบาลเพิ่มจำนวนรอบในการเก็บชยะ จากเดิมวันปกติในช่วงที่ไม่มีการจัดงานเก็บแค่วันละ 1 รอบ บางวันก็ไม่เก็บเลยเก็บอีกรอบในวันรุ่งขึ้น ทำให้ชยะล้นถังชยะ เกิดภาพไม่สวยงาม ทำให้ส่งกลิ่นเหม็น เมื่อมีการจัดงานก็เก็บเพิ่มเป็นวันละ 2-3 รอบ ซึ่งชยะที่พบเห็นส่วนใหญ่เป็นแก้วพลาสติก ถุงพลาสติก ซึ่งเป็นชยะที่ย่อยสลายไม่ได้

ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนบริเวณใกล้วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของฝากของที่ระลึก และงานบริการ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษกลิ่นคาวจากประเพณีกวนข้าวยาคุ บทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...พอมีงาน มีคนมาเที่ยวมาก รถก็มาก ควันเกิดจากรถก็มีแต่ไม่มาก ปกป้องกันง่าย ๆ โดยการเอาผ้ามาปิดจมูก ส่วนควันจากประเพณีกวนข้าวยาคุ ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของลุง เพราะพื้นที่จัดงานกับร้านลุงห่างกันราว 300 เมตร...”

(ลุงอุทัย ร้านขายของชำ, สัมภาษณ์ วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2559)

ข้อมูลที่ได้มา สามารถสรุปได้เป็นตารางดังนี้

ตาราง4-3 ผลกระทบด้านมลพิษกลิ่นควันจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่อาศัยอยู่หน้าวัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร

ผลกระทบแง่บวก	ผลกระทบแง่ลบ
-	<ul style="list-style-type: none"> ● จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า เมื่อมีการจัดงานประเพณีต่างๆขึ้นในวัด เกิดการจราจรติดขัด มีกลุ่มควันที่เกิดจากท่อไอเสียรถ ส่งผลต่อต่อหายใจและก่อให้เกิดความรำคาญ แต่ไม่รุนแรงมากนัก สามารถป้องกันเบื้องต้นได้ โดยการหาผ้ามาปิดจมูก ส่วนควันจากประเพณีกวนข้าวยาคุนั้น ไม่ส่งผลกระทบต่อบรรดาชาวบ้าน เนื่องจากพื้นที่การจัดงานอยู่ในพื้นที่วัด และมีระยะห่างจากบ้านของชาวบ้านพอสมควร

ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนบริเวณใกล้วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของฝากของที่ระลึก และงานบริการ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรน้ำจากประเพณีกวนข้าวยาคุ บทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...เวลาที่วัดจัดงาน ที่บ้านที่มีน้ำใช้ปกติคะ ไม่มีปัญหา น้ำไหลดี เพียงพอและสีไม่ขุ่น...”
(ธัญญาภรณ์ แก้วซัง เจ้าของร้านธัญญาภรณ์ 999, สัมภาษณ์ วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2559)

“...ป่าทำงานเป็นเจ้าหน้าที่วัด บ้านอยู่หน้าวัด เวลาที่มีการจัดงานประเพณีกวนข้าวยาคุในวัด เรื่องน้ำไม่ส่งผลต่อบ้านป่าคะ มีน้ำใช้ปกติ เป็นน้ำปะปา เพียงพอเหมือนทุกๆวัน สีไม่ขุ่น เนื่องจากประเพณีกวนข้าวยาคุจัดแค่วันเดียวเอง คนเตรียมงานเขาใช้น้ำกันไม่เยอะ เลยไม่ส่งผลต่อชาวบ้านที่อยู่ใกล้เคียง ...”

(กระจาย อัมเอบ เจ้าหน้าที่วัด, สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ 2559)

ข้อมูลที่ได้มา สามารถสรุปได้เป็นตารางดังนี้

ตาราง4-4 ผลกระทบด้านทรัพยากรน้ำจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่อาศัยอยู่น้ำวัดพระมหาธาตุ
วรมหาวิหาร

ผลกระทบแง่บวก	ผลกระทบแง่ลบ
-	<ul style="list-style-type: none"> จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่าชาวบ้านในละแวกวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารใช้น้ำประปา ในช่วงที่มีการจัดงานประเพณีกวนข้าวยาคุในวัด น้ำมีใช้อย่างเพียงพอ สีสันไม่ขุ่นและไหลปกติ

ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนบริเวณใกล้วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของฝากของที่ระลึก และงานบริการ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมด้านเสียงจากประเพณีกวนข้าวยาคุ บทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...เมื่อมีการจัดงานในวัด มีคนมามาก รถก็มามากเช่นกัน รถก็เสียงดังนะตลอดทั้งคืนทั้งวัน แต่พี่ชินไปแล้ว อีกเสียงคือเสียงคน พ่อค้า แม่ค้า อันนี้ไม่ว่ากันเพราะควบคุมไม่ได้และพี่คิดว่าเป็นการพูดคุยกันสนุกสนาน สร้างความสัมพันธ์กันมากกว่า ไม่มีผลกระทบใดๆ...”

(มานพ นิลชัย มอเตอร์ไซค์รับจ้าง, สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ 2559)

“...การจัดประเพณีกวนข้าวยาคุจำเป็นต้องใช้เสียงในการสื่อสารทั้งเสียงตามสายในวัด เสียงคน เสียงจากการประกอบพิธีกรรม แต่ก็ไม่ใช่ปัญหาใดๆ เพราะใช้เวลาสั้นและเสียงก็ไม่ใช่ว่าดังแสบหู...”

(ป้าต้อย เจ้าหน้าทีวัด, สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ 2559)

ข้อมูลที่ได้มา สามารถสรุปได้เป็นตารางดังนี้

ตาราง4-5 ผลกระทบด้านเสียงจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่อาศัยอยู่หน้าวัดพระมหาธาตุ
วรมหาวิหาร

ผลกระทบแง่บวก	ผลกระทบแง่ลบ
<ul style="list-style-type: none"> ใช้เสียงเพื่อประชาสัมพันธ์และการบอกต่อเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและเพื่อให้คนเข้าร่วมงานประเพณีกวนข้าวยาคุ่มากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่าประเด็นปัญหาเสียง คือ เสียงดังจากยานพาหนะเสียงรถที่สัญจรไปมาทั้งรถจักรยานยนต์ รถยนต์ และรถทัวร์ ทำให้รู้สึกรำคาญบ้าง แต่ไม่รุนแรงมากนัก เพราะความเคยชินและเสียงตามสายในวัด เสียงคน เสียงจากการประกอบพิธีกรรมซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อชาวบ้าน

ประเพณีกวนข้าวยาคุ เป็นประเพณีที่จัดขึ้นต่อเนื่องมาเป็นเวลาหลายปี ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชาวบ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีมาตลอด โดยแต่ละฝ่ายให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากประเพณีกวนข้าวยาคุ ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ประเพณีกวนข้าวยาคุที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารจัดมาแล้วอย่างน้อย 15 ปี ก่อนหน้านี้ก็เคยจัดแต่ยกเลิกไป เพิ่งมาจัดใหม่ได้สัก 15 ปีแล้ว ก่อนถึงวันงานต้องมีการประชุมกันก่อนกับเทศบาล สำนักพุทธ เจ้าอาวาส หลากๆหน่วยงาน ประชุมเรื่องการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานว่า ฝ่ายไหนดูแลเรื่องอะไร ชาวบ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ช่วยกันเตรียมของ บริจาคของ บ้านไหนมีผลหมากรากไม้ ก็เอามาบริจาค บ้านไหนไม่มีก็ให้ตั้งคพอถึงวันงานก็มาช่วยกันที่วัด ฆานอนที่วัดจนกว่าจะเสร็จพิธีถ้าถามถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากประเพณีกวนข้าว ป้าว่าเรื่องควันส่งผลต่อคนที่มากวนข้าวมากที่สุด แต่มันก็ควบคุมไม่ได้นะ ถ้าหากมีเตาที่สามารถดูดควันได้ ราคาไม่แพง ป้าว่าแบบนั้นก็ดีนะ เรื่องขยะพวกป้าจัดเก็บกันเรียบร้อยเก็บใส่ถุงดำเอาไปทิ้ง ต้องรีบเก็บให้เสร็จตอนบ่ายเลย อย่าให้วัดสกปรก เรื่องน้ำใช้น้ำประปาที่วัด ไม่ขาดแคลนมิใช่ทุกปี แต่ใช้ประหยัดเพราะเจ้าอาวาสค่อนข้างเข้มงวดเรื่องการใช้น้ำและการใช้พื้นที่ในวัดส่วนไม่พินตอนนี้ซื้อไม้มาใช้เป็นไม้เงานะ เมื่อก่อนชาวบ้านเอากันมาเองจากสวน ไม้ยางบ้าง ไม้เงานะบ้าง แต่

ตอนนี้ไม่เพียงพอจึงต้องซื้อจากที่อื่นเรื่องเสียงไม่ดังรบกวน มีเสียงไมค์ เสียงคนมั่ง ไม่เป็นไรเพราะเป็นการสื่อสารให้เข้าใจกันมากกว่า...”

(ประชีพ เสนากัสป์, สัมภาษณ์ 20 กุมภาพันธ์ 2559)

“...การจัดงานประเพณีกวนข้าวยาคุที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอะไรมากมาย เพราะเป็นประเพณีเล็กๆ จัดแค่ 1 วัน 1 คืนก็เสร็จแล้ว ไม่ใช่เป็นโรงงานใหญ่ๆ ขยะมันก็มี แต่ส่วนใหญ่เป็นขยะที่นักท่องเที่ยวทิ้งมากกว่าขยะจากวัดดูดิบ กวนข้าว บางคนไม่ทิ้งลงถังนะเค้าเรียกว่า ขาดจิตสำนึก ถ้าเป็นขยะจากประเพณีกวนข้าว อาตมาก็เน้นกำชับให้ชาวบ้านนำไปทิ้งให้เรียบร้อย ส่วนเรื่องควันมันควบคุมกันไม่ได้ เรื่องน้ำไม่เป็นปัญหาเลย เพียงพอแต่ก็เน้นให้ใช้อย่างประหยัด ทั้งนี้ไม่ว่าจะจัดงานกิจกรรมอะไรก็แล้วแต่ขึ้นอยู่กับระบบการจัดการ ความร่วมมือ การทำความเข้าใจระหว่างชาวบ้านที่มาจัดงานกับอาตมา อาตมายินดีให้จัดงานนี้ทุกๆปี...”

(พระครูโสภณเจติยานุรักษ์, สัมภาษณ์ 20 กุมภาพันธ์ 2559)

“...ประเพณีกวนข้าวยาคุ ผลกระทบที่ชัดเจนสุด ลุงว่าด้านสังคมวัฒนธรรม คึงดูคนให้มาวัดมากขึ้นนะ มากวนข้าว บางคนมาจากภาคเหนือ อีสาน มาหมด ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ลุงว่าไม่ค่อยมีนะ เค้าวางแผนจัดการกันดี ประเพณีเล็กๆ แต่ยิ่งใหญ่ในเรื่องของความศรัทธา เรื่องขะนี้เทศบาลเป็นคนดูแลมาเก็บวันละรอบ แต่ถ้าในช่วงม้งงานนี้ก็เพิ่มรอบ ฝ่ายวัดเป็นคนประสานแจ้งไปยังเทศบาล ถึงถ้าเรื่องควันมันควบคุมไม่ได้ ใครอยากมากวนก็ต้องทนเอา น้ำมูกน้ำตาไหล แต่แป๊บเดียวน้ำไม่เป็นปัญหาเลย เพราะที่วัดใช้น้ำประปาและน้ำบ่อ เพียงพอต่อการจัดงาน ถ้าน้ำประปาไม่พอ เราก็มีน้ำบ่อไว้สำรอง...”

(เฉลิม จิตรามาศ สัมภาษณ์ 20 กุมภาพันธ์ 2559)

“...ป่าเป็นทีมงานที่จัดประเพณีกวนข้าวยาคุทุกปี ทุกปีจัดได้ดีเพราะได้ความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นอย่างดี นอกจากจะให้ความร่วมมือในการจัดงานแล้ว หลังจากจัดงานเราก็ช่วยกันรักษาความสะอาดพื้นที่ จัดเก็บของเข้าที่เรียบร้อยถ้าถามถึงผลกระทบด้านต่างๆ ไม่ค่อยมีเท่าไร ขยะพวกป่าก็เอาใส่ถุงดำเอาไปทิ้งลงถัง น้ำก็ใช้กันประหยัด ช่วยๆกันเตือนไม่เปิดน้ำทิ้ง ถ้าเรื่องควันมันควบคุมไม่ได้ บางคนเค้าก็คิดว่าวันมากยิ่งขึ้นดี เพราะเป็นความเชื่อว่าได้ไปใกล้ชิดพระพุทธเจ้าก็ทนกวนข้าวยาคุจนครบ 9 กระทะ ส่วนเรื่องเสียงไม่

เป็นปัญหา เพราะเป็นการพูดจาสนุกสนานกัน อีกอย่างที่นี่เป็นพื้นที่วัด เสียงดังมากไม่ได้
อยู่แล้ว...”

(วิรัตน์ คำณวจิตร สัมภาษณ์ 20 กุมภาพันธ์ 2559)

“...ชาวบ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการจัดประเพณีกวนข้าวยาคุนี่จัด
สืบเนื่องมาประมาณ 15 ปีแล้ว ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก็ไม่มีอะไรมากมากมาย เรื่องขยะ
ได้ถูกนำไปทิ้งเรียบร้อย จัดการให้เสร็จเป็นส่วนๆ ไม่ทิ้งไว้สกปรก ส่วนน้ำที่ใช้ในงาน
ต่อสายยางจากบ่อบำบัดน้ำใช้เพียงพอ น้ำใสสะอาด มีการรองน้ำใส่โอ่งไว้แล้วใครจะใช้ก็ไป
ตักเอา เรื่องมลพิษกลิ่นควันคนที่มากวนเขาก็ทนได้นะ เพราะใช้เวลากวนไม่นาน บางคน
มากวนติดๆกันหลายปี เพราะเชื่อว่าเป็นบุญอันยิ่งใหญ่...”

(หนูแก้ว เลขาวิจิตร สัมภาษณ์ 20 กุมภาพันธ์ 2559)

จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่รับผิดชอบหน้าที่ในการกวนข้าวยาคุและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
สามารถสรุปได้ตามตารางดังนี้

ตาราง 4-6 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่รับผิดชอบประเพณีกวนข้าวยาคุ
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลกระทบ ด้านสิ่งแวดล้อม	ผลกระทบแง่ลบ	ผลกระทบแง่บวก
1. ด้านขยะ	<p>ขยะในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร แบ่งเป็น</p> <p>1. ขยะจากนักท่องเที่ยว ขยะที่พบเห็น ส่วนใหญ่เป็นแก้วพลาสติก ถุงพลาสติก ซึ่งเป็นขยะที่ย่อยสลาย ไม่ได้</p> <p>2. ขยะในการประกอบพิธีกรรมในวัด เช่น เศษก้านธูป ดอกไม้ เทศบาลมี หน้าที่ในการจัดเก็บวันละ 1 รอบตอน เช้า จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า เมื่อมีการจัดงานประเพณีกวน</p>	<p>เมื่อมีการจัดงานประเพณีกวนข้าว ยาคุ ทำให้เทศบาลเพิ่มจำนวนรอบ ในการเก็บขยะ จัดเก็บขยะวันละ 2 รอบ ทางวัดเหมาจ่ายให้แก่เทศบาล ปีละ ประมาณ 20,000 บาท ซึ่ง ภายในวัดจะมีถังขยะวางไว้หลายจุด</p>

	<p>ข้าวยาคุชขึ้นทำให้มีขยะเพิ่มขึ้นทั้งจากนักท่องเที่ยวและขยะจากการเตรียมวัตถุดิบในการกวนข้าวยาคุช ซึ่งพฤติกรรมก่อนการทิ้งขยะของผู้ทิ้งไม่ได้มีการแยกว่าเป็นขยะประเภทใดบ้างก็ใส่ถุงดำรวมๆกันไป บ้างก็ทิ้งลงถังขยะปะปนกันไป ทางเทศบาลก็เก็บแล้วนำไปทิ้งรวมกันแล้วนำไปเผา</p>	
<p>2.ด้านมลพิษกลิ่นควัน</p>	<p>จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่าควันจากประเพณีกวนข้าวที่ส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจและก่อให้เกิดความรำคาญแต่อยู่ในสถานะที่ไม่รุนแรง สามารถหลีกเลี่ยงได้ และชาวบ้านเองก็เข้าใจว่าควันเป็นสิ่งที่ควบคุมไม่ได้ แต่หากมีหน่วยงานหรือองค์กรใดที่สามารถให้ความรู้หรือคิดนวัตกรรมใหม่ๆ ในการกำจัดควันได้ โดยที่มีค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนัก ชาวบ้านก็ยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการใช้เตาแบบปลอดควัน</p>	<p>ชาวบ้านเชื่อว่า ควันเปรียบเสมือนความใกล้ชิดกับพระพุทธเจ้า ยิ่งควันมากก็จะยิ่งได้บุญมาก จึงไม่ถือเป็นผลกระทบร้ายแรง</p>
<p>3.ด้านทรัพยากรน้ำ</p>	<p>วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารใช้น้ำประปาผสมกับน้ำบ่อ น้ำมิใช่เพียงพอ และค่อนข้างสะอาด ไม่ขุ่น จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างยังไม่พบประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรน้ำที่มีสาเหตุมาจากประเพณีกวนข้าวยาคุชเนื่องจากชาวบ้านเองก็ใช้น้ำอย่างประหยัด</p>	<p>ทางเทศบาลก็มีการวางแผนจัดการระบบน้ำที่ดี มีการกักเก็บน้ำไว้ หากในกรณีที่น้ำประปาไม่เพียงพอ ก็จะใช้น้ำบ่อ ทำให้มีการใช้น้ำอย่างเพียงพอ ถึงแม้จะใช้ในช่วงที่มีคนเป็นจำนวนมากก็ตาม</p>

4. ด้านเสียง	มีการใช้เสียงแต่ไม่ส่งผลให้เกิดความรำคาญ เพราะเสียงจากคนที่มาร่วมงานหรือคนจัดงานไม่ดังมากเกินไป อีกประเด็นคือ การจัดงานใช้พื้นที่วัดเป็นเขตปลอดเสียงดัง เป็นพื้นที่สงบ จึงไม่มีการใช้เสียงโหวกเหวกโวยวาย	เสียงเป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจและประชาสัมพันธ์ให้คนเข้าร่วมประเพณีกวนข้าวยากมากขึ้นเสียงประกาศตามสายของวัด หรือเสียงคนพูดคุย ไม่ถือเป็นเสียงรบกวน
--------------	--	--

4.2 ผลสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยาก วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 4-7 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

(n=400)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มนักท่องเที่ยว	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	184	46.00
หญิง	216	54.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	27	6.75
20-30 ปี	137	34.25
31-40 ปี	132	33.00
41-50 ปี	73	18.25
51-60 ปี	27	6.75
61 ปี เป็นต้นไป	4	1.00
3. สถานภาพ		
โสด	217	54.25
สมรส	178	44.50

หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	5	1.25
4.ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	22	5.50
มัธยมศึกษาตอนต้น	80	20.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวะ	127	31.75
ปริญญาตรี	160	40.00
ปริญญาโท	8	2.00
ปริญญาเอกหรือสูงกว่า	3	0.75
5.อาชีพ		
พนักงานเอกชน	66	16.50
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	122	30.50
ธุรกิจส่วนตัว	64	16.00
รับจ้างทั่วไป	41	10.25
เกษตรกร	21	5.25
แม่บ้าน	20	5.00
ค้าขาย	11	2.75
นักเรียน/นักศึกษา	48	12.00
เกษียณ	4	1.00
อื่นๆ	3	0.75
6.รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	13	3.25
5,000-10,000 บาท	61	15.25
10,001-15,000 บาท	128	32.00
15,001-20,000 บาท	96	24.00
20,001-25,000 บาท	33	8.25
25,000-30,000 บาท	27	6.75
30,000 บาท ขึ้นไป	41	10.25

จากตาราง4-7 สามารถอธิบายได้ดังนี้

เพศ กลุ่มนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ร้อยละ 54 อาจเนื่องมาจาก ผู้หญิงชอบการท่องเที่ยว เพื่อที่จะเลือกซื้อสินค้า ของที่ระลึก และเป็นเพศที่มีความเชื่อและศรัทธา

ในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไหว้พระทำบุญเพื่อขอพร โชคลาภ ความเจริญก้าวหน้า และความสำเร็จในหน้าที่การงานและครอบครัว

อายุ กลุ่มนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี ร้อยละ 34.25 อาจเนื่องมาจากช่วงอายุนี้เป็นวัยที่มีอิสรภาพในการเดินทาง และเป็นวัยแห่งการเริ่มต้นทำงาน ดังนั้นจึงเดินทางไปขอพรยังสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ เพื่อให้ชีวิตประสบความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรืองในทุกๆด้าน ซึ่งสำหรับบางครอบครัวที่อยู่ในช่วงวัยนี้ มักจะพาบุตรหลานไปเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และศาสนา อีกทั้งยังเพื่อให้บุตรหลานได้ทำบุญขอพรอีกด้วย

สถานภาพ กลุ่มนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 54.25 อาจเนื่องมาจากเป็นคนที่มิอึดระในการเดินทาง และเดินทางไปยังสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่างๆเพื่อขอพรให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน การเงิน และชีวิตคู่

ระดับการศึกษา กลุ่มนักท่องเที่ยวมีระดับการศึกษาที่พบมากที่สุดคือ ร้อยละ 40 คือ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี อาจเนื่องมาจากระดับการศึกษาพื้นฐานของคนไทยอยู่ในระดับปริญญาตรี

อาชีพ กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 31.25 และรองลงมาเป็นพนักงานเอกชน ร้อยละ 16 อาจเนื่องมาจากประเพณีกวนข้าวยากู้จัดขึ้นในช่วงวันหยุด คือ วันมาฆบูชา ทำให้หน่วยงานราชการหยุดทำการ พนักงานราชการจึงมีเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทำบุญขอพรเสริมบารมี เพื่อให้มีความมั่นคงในหน้าที่การงานและเลื่อนยศตำแหน่งทางการงาน

รายได้ กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย 10,001-15,000 บาทต่อเดือน อาจเนื่องมาจากเป็นรายได้พื้นฐานในระดับปริญญาตรีซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาร่วมประเพณีกวนข้าวยากู้

ตาราง4-8 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวต่อทัศนคติความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากประเพณีกวนข้าวยากู วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	ข้อความ	ค่าความถี่และร้อยละ	ค่า				ไม่เห็นด้วย (1)	
			มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)		
1.ด้านขยะ	มีจำนวนขยะเพิ่มขึ้นทั้งขยะจากประเพณีกวนข้าวยากูและขยะจากนักท่องเที่ยว	ร้อยละ	11.25	23.5	47.25	11	7	
		จำนวนคน	45	94	189	44	28	
	ขยะส่งกลิ่นเหม็น ทำให้รู้สึกรำคาญและไม่สวยงาม	ร้อยละ	10.5	19.5	39	22.25	8.75	
		จำนวนคน	42	78	156	89	35	
	ขยะที่เกิดจากประเพณีกวนข้าวคือขยะจำพวกเปลือกผลไม้ที่สามารถนำไปแปรสภาพเป็นปุ๋ยน้ำชีวภาพได้	ร้อยละ	49.5	25.25	14.5	8	2.75	
		จำนวนคน	198	101	58	32	11	
	มีการจัดการเก็บขยะที่เหมาะสม เช่น มีจำนวนถังขยะเพียงพอ	ร้อยละ	24.75	34.5	25.75	9.5	5.5	
		จำนวนคน	99	138	103	38	22	
	2.ด้านมลพิษกลิ่นควัน	ควันจากประเพณีกวนข้าวยากูทำให้รู้สึกอึดอัดและรำคาญ	ร้อยละ	33	29.75	26.75	6	4.5
			จำนวนคน	132	119	107	24	18
กลิ่นควันรูปเทียนจากพิธีกรรมการกวนข้าวยากูส่งผลให้รู้สึกรำคาญ		ร้อยละ	1.75	2.5	23.25	46.25	26.25	
		จำนวนคน	7	10	93	185	105	

	กลิ่นควันจากการเผาไหม้ของยานพาหนะที่เดินทางมาร่วมประเพณีกวนข้าวยากูส่งผลต่อระบบหายใจและส่งกลิ่นสร้างความรำคาญ	ร้อยละ	1.75	10	20.5	43.5	24.25
		จำนวนคน	7	40	82	174	97
3.ด้าน ทรัพยากร ธรรมชาติ	มีการใช้น้ำปริมาณมากในการกวนข้าวยากู	ร้อยละ	19.5	28.75	36.75	9.75	5.25
		จำนวนคน	78	115	147	39	21
	มีการตัดต้นไม้จำนวนมากเพื่อใช้ทำไม้ฟืน	ร้อยละ	10.25	24.5	38	23.75	3.5
		จำนวนคน	41	98	152	95	14

จากตาราง 4-8 สามารถอธิบายได้ดังนี้

ด้านขยะ นักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่ร้อยละ 47.25 มีความเห็นด้วยปานกลางต่อจำนวนขยะที่เพิ่มขึ้นทั้งขยะจากประเพณีกวนข้าวยากูและขยะจากนักท่องเที่ยว รองลงมาคือมีความเห็นด้วยมาก ร้อยละ 23.5

นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 39 มีความเห็นด้วยปานกลางต่อการที่ขยะส่งกลิ่นเหม็นทำให้รู้สึกรำคาญและไม่สวยงาม รองลงมาคือมีความเห็นด้วยน้อย คือ ร้อยละ 22.25

นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 49.5 มีความเห็นด้วยมากที่สุดในการนำขยะจำพวกเปลือกผลไม้ ผักที่เกิดจากประเพณีกวนข้าวยากูไปแปรสภาพเป็นปุ๋ยน้ำชีวภาพ รองลงมาคือมีความเห็นด้วยมาก ร้อยละ 25.25 อาจเนื่องมาจากนักท่องเที่ยว มีความตระหนักและรับรู้เรื่องผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เนื่องจากมีสื่อหรือกระแสนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ทำให้นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญและรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น

นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 34.50 มีความเห็นด้วยมากต่อการจัดเก็บขยะที่เหมาะสมและมีจำนวนถังขยะเพียงพอ รองลงมาคือมีความเห็นด้วยปานกลาง คือร้อยละ 25.75

ด้านมลพิษกลิ่นควัน นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 33 มีความเห็นด้วยมากที่สุดต่อควันจากประเพณีกวนข้าวยากูทำให้พวกเขา รู้สึกอึดอัดและรำคาญ รองลงมาคือมีความเห็นด้วยมาก ร้อยละ 29.75

นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 46.25 มีความเห็นด้วยน้อยต่อกลิ่นธูปควันจากพิธีกรรมการกวนข้าวที่ส่งผลให้พวกเขา รู้สึกรำคาญ รองลงมาคือไม่เห็นด้วย ร้อยละ 26.25

นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 43.5 มีความเห็นด้วยน้อยต่อกลิ้นควันจากการเผาไหม้ของยานพาหนะที่เดินทางมาเข้าร่วมประเพณีกวนข้าวยากูที่ส่งผลให้พวกเขาารู้สึกรำคาญ รongลงมาคือ มีความเห็นด้วยน้อย คือ ร้อยละ 24.25

ด้านทรัพยากรธรรมชาติ นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 36.75 มีความเห็นด้วยปานกลางต่อการใช้น้ำปริมาณมากในการกวนข้าวยากูรongลงมาคือมีความเห็นด้วยมาก ร้อยละ 28.75

นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 24.5 มีความเห็นด้วยปานกลางที่ประเพณีกวนข้าวยากูต้องมีการตัดต้นไม้จำนวนมากเพื่อใช้ทำฟืน รongลงมาคือมีความเห็นด้วยมาก ร้อยละ 24.5

4.3 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากประเพณีกวนข้าวยากู วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

สมมติฐานในการศึกษาเรื่อง ประเพณีกวนข้าวยากูกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

สมมติฐาน: สถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยากูมีความแตกต่างกัน

H_0 = สถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยากูไม่มีความแตกต่างกัน

H_1 = สถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยากูมีความแตกต่างกัน

เกณฑ์การพิจารณา

ถ้า ค่าระดับนัยสำคัญ (Sig.) $\leq .05$ หมายถึง ปฏิเสธ H_0 ยอมรับ H_1

ถ้า ค่าระดับนัยสำคัญ (Sig.) $\geq .05$ หมายถึง ยอมรับ H_0 ปฏิเสธ H_1

ตาราง 4-9 ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นด้านขยะ

สถานภาพส่วนบุคคลที่มีผลกระทบด้านขยะ

สถานภาพส่วนบุคคล	ระดับนัยความสำคัญ (Sig)
เพศ	0.00
อายุ	0.66
สถานภาพ	0.16
ระดับการศึกษา	0.53
อาชีพ	0.86
รายได้ต่อเดือน	0.58

จากตาราง 4-9 แสดงให้เห็นถึงผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านขยะ พบว่ามีค่าระดับนัยความสำคัญเท่ากับ .00 สรุปได้ว่า เพศกับทัศนคติความคิดเห็นด้านขยะจากประเพณีกวนข้าวยาคุมีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ.05

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านขยะ พบว่า มีค่าระดับนัยความสำคัญ เท่ากับ .66 สรุปได้ว่า อายุกับทัศนคติความคิดเห็นด้านขยะจากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านขยะ พบว่า มีค่าระดับนัยความสำคัญ เท่ากับ .16 สรุปได้ว่า สถานภาพกับทัศนคติความคิดเห็นด้านขยะจากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านขยะ พบว่า มีค่าระดับนัยความสำคัญ เท่ากับ .53 สรุปได้ว่า ระดับการศึกษากับทัศนคติความคิดเห็นด้านขยะจากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านขยะ พบว่า มีค่าระดับนัยความสำคัญ เท่ากับ .86 สรุปได้ว่า อาชีพกับทัศนคติความคิดเห็นด้านขยะจากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านขยะ พบว่า มีค่าระดับนัยความสำคัญ เท่ากับ .58 สรุปได้ว่า รายได้ต่อเดือนกับทัศนคติความคิดเห็นด้านขยะจากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่มีมีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ตาราง 4-10 ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นด้านมลพิษกลิ่นควัน

สถานภาพส่วนบุคคลที่มีผลกระทบด้านมลพิษกลิ่นควัน

สถานภาพส่วนบุคคล	ระดับนัยความสำคัญ (Sig)
เพศ	0.00
อายุ	0.47
สถานภาพ	0.36
ระดับการศึกษา	0.12
อาชีพ	0.08
รายได้ต่อเดือน	0.24

จากตาราง4-10 แสดงให้เห็นถึงผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษกลิ่นควัน พบว่า มีค่าระดับนัยความสำคัญ เท่ากับ .00 สรุปได้ว่า เพศกับทัศนคติความคิดเห็นด้านมลพิษกลิ่นควันจากประเพณีกวนข้าวยาคุมีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษกลิ่นควัน พบว่า มีค่าระดับนัยความสำคัญ เท่ากับ .47 สรุปได้ว่า อายุกับทัศนคติความคิดเห็นด้านมลพิษกลิ่นควันจากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่มีมีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษกลิ่นควัน พบว่า มีค่าระดับนัยความสำคัญ เท่ากับ .36 สรุปได้ว่า สถานภาพกับทัศนคติความคิดเห็นด้านมลพิษกลิ่นควันจากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่มีมีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษกลิ่นควัน พบว่า มีค่าระดับนัยความสำคัญ เท่ากับ .12 สรุปได้ว่าระดับการศึกษากับทัศนคติความคิดเห็นด้านมลพิษกลิ่นควันจากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่มีมีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษกลิ่นควัน พบว่า มีค่าระดับนัยความสำคัญ เท่ากับ .08 สรุปได้ว่าอาชีพกับทัศนคติความคิดเห็นด้านมลพิษกลิ่นควัน จากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่มีมีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษกลิ่นควัน พบว่า มีค่าระดับนัยความสำคัญ เท่ากับ .24 สรุปได้ว่ารายได้ต่อเดือนกับทัศนคติความคิดเห็นด้านมลพิษกลิ่นควันจากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่มีมีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ตาราง 4-11 ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นทรัพยากรธรรมชาติ

สถานภาพส่วนบุคคลที่มีผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติ

สถานภาพส่วนบุคคล	ระดับนัยความสำคัญ (Sig)
เพศ	0.00
อายุ	0.57
สถานภาพ	0.95
ระดับการศึกษา	0.42
อาชีพ	0.47
รายได้ต่อเดือน	0.41

จากตาราง4-11 แสดงให้เห็นถึงผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า มีค่าค่าระดับนัยความสำคัญ เท่ากับ .00 สรุปได้ว่า เพศกับทัศนคติความคิดเห็นด้านทรัพยากรธรรมชาติจากประเพณีกวนข้าวยาคุมีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า มีค่าระดับนัยความสำคัญ เท่ากับ .57 สรุปได้ว่า

ว่า อายุกับทัศนคติความคิดเห็นด้านทรัพยากรธรรมชาติจากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่มี ความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า มีค่าระดับนัยความสำคัญ เท่ากับ .95 สรุปได้ ว่า สถานภาพกับทัศนคติความคิดเห็นด้านทรัพยากรธรรมชาติจากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่มี ความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า มีค่าระดับนัยความสำคัญ เท่ากับ .42 สรุปได้ ว่า ระดับการศึกษากับทัศนคติความคิดเห็นด้านทรัพยากรธรรมชาติจากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่มี ความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า มีค่าระดับนัยความสำคัญ เท่ากับ .47 สรุปได้ ว่า อาชีพกับทัศนคติความคิดเห็นด้านทรัพยากรธรรมชาติจากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่มี ความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า มีค่าระดับนัยความสำคัญ เท่ากับ .41 สรุปได้ ว่า รายได้ต่อเดือนกับทัศนคติความคิดเห็นด้านทรัพยากรธรรมชาติจากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่มี ความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ตาราง 4-12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมของ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเข้าร่วมประเพณีกวนข้าวยาคุ ที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ด้านขยะ	3.52	1.13	มาก
ด้านมลพิษกลิ่นควัน	2.70	1.26	ปานกลาง
ด้านทรัพยากรธรรมชาติ	3.30	1.05	ปานกลาง
โดยรวม	3.17	1.15	ปานกลาง

จากตาราง 4-12 พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าร่วมประเพณีกวนข้าวยากที่วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านขยะอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 และรองลงคือผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในระดับปานกลางซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 ส่วนผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษกลิ่นควันอยู่ในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70

4.4 ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากประเพณีการกวนข้าวยาก

จากการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยาก ผู้วิจัยเสนอแนะแนวทางแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ดังนี้

ตาราง 4-13 ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากประเพณีการกวนข้าวยาก

ผลกระทบ	แนวทางการแก้ไข	ผู้เกี่ยวข้อง/รับผิดชอบ
1. ขยะ	1. ผู้ที่นำของมาบริจาค ควรนำสิ่งของเหล่านั้นใส่ถุงผ้า ภาชนะที่นำกลับไปใช้ได้ใหม่ หรือกล่องกระดาษแทนการใช้ถุงพลาสติก เพื่อลดภาวะโลกร้อนและลดปริมาณขยะ	<input checked="" type="checkbox"/> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด <input checked="" type="checkbox"/> พระภิกษุสงฆ์ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร <input checked="" type="checkbox"/> ชาวบ้านที่มีหน้าที่รับผิดชอบประเพณีกวนข้าวยาก <input checked="" type="checkbox"/> นักท่องเที่ยว
	2. เศษขยะจำพวกเปลือกผลไม้ พืชผัก ชาวบ้านสามารถนำไปแปรสภาพเป็นปุ๋ยน้ำชีวภาพ โดยใช้วิธีการกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีชีวภาพ ทั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการหาติดต่อผู้มีความรู้หรือเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อสอนและถ่ายทอดความรู้ให้ชาวบ้านในการทำน้ำหมักปุ๋ยชีวภาพ	<input checked="" type="checkbox"/> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด <input checked="" type="checkbox"/> ชาวบ้านที่มีหน้าที่รับผิดชอบประเพณีกวนข้าวยาก

2. มลพิษกลิ่น ควัน	1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนนักศึกษาหรือสถาบันวิจัยประดิษฐ์เตาไร้ควัน เพื่อส่งเสริมการศึกษาและช่วยลดมลพิษกลิ่นควัน ทำให้ประเพณีกวนข้าวยาคุเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อประเพณีอื่นๆที่มีรูปแบบลักษณะคล้ายคลึงกันต่อไป	<input checked="" type="checkbox"/> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันศึกษา
	2. ควรมีการแจกจ่ายหน้ากากอนามัย สำหรับคนที่แพ้ฝุ่นละออง ควัน เพื่อป้องกันอาการแพ้จมูก และส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจ	<input checked="" type="checkbox"/> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานพยาบาล สาธารณสุข จังหวัด
3. ทรัพยากร น้ำ	1. ทรัพยากรน้ำมีใช้เพียงพอในการจัดงาน ประเพณีก็จริง แต่ชาวบ้านเองก็ควรใช้น้ำอย่างประหยัด หรือทางวัดควรมีระบบเปิดจ่ายน้ำเป็นเวลาเพื่อลดการใช้น้ำอย่างสิ้นเปลือง	<input checked="" type="checkbox"/> พระภิกษุสงฆ์วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร <input checked="" type="checkbox"/> ชาวบ้านที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ประเพณีกวนข้าวยาคุ
4. เสียง	1. มีการใช้ป้ายสื่อความหมาย การเขียนอธิบาย หรือการจัดนิทรรศการ เกี่ยวกับประเพณีกวนข้าวยาคุ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประเพณีกวนข้าวยาคุอ่านแทนการใช้เสียงทางไมโครโฟน เพราะบางครั้งมีการใช้เสียงทางไมโครโฟนมีหลากหลายหน่วยงาน ทำให้ผู้ฟังเกิดความสับสน	<input checked="" type="checkbox"/> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด <input checked="" type="checkbox"/> ชาวบ้านที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ประเพณีกวนข้าวยาคุ

จากตาราง 4-13 สรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยาคุได้ ดังนี้

1) แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านขยะ เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ขยะเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อมากสุดในการจัดประเพณีกวนข้าวยาคุ ผู้วิจัยจึงให้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข โดยเริ่มจากกรรมวิธีขั้นตอนแรกๆของประเพณีกวนข้าวยาคุ นั่นคือ ทุกฝ่ายควรให้ความร่วมมือในการลดปริมาณขยะ โดยให้ทางวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารติดป้ายประกาศ เชิญชวนให้คนบริจาคเครื่องปรุงข้าวยาคุแต่ให้นำเครื่องปรุงนั้นใส่ถุงผ้า หรือ ภาชนะที่สามารถใช้ซ้ำได้แทนการใช้ถุงพลาสติก หน่วยงานรัฐโดยเฉพาะเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้ผู้คนทราบโดยทั่วกัน เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของวัด ทำหน้าที่ประกาศเสียงตามสายของวัด ณรงค์ให้บริจคนำวัตถุดิบเครื่องปรุงใส่ถุงผ้าหรือภาชนะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่วนนักท่องเที่ยวมีหน้าที่ในการปฏิบัติตาม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เดียวกัน ส่วนประเด็นปัญหาขยะที่เกิดจากประเพณีกวนข้าวยาคุ มีขยะจำพวกเศษผัก เปลือกผลไม้เป็นหลัก ทั้งนี้หน่วยงานรัฐบาล เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด ควรให้ความรู้หรือคำแนะนำให้ชาวบ้านให้ขยะจำพวกนี้นำไปทำปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อนำไปใช้พืชผลทางการเกษตร นอกจากนี้จะเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแล้วยังปลอดภัยต่อร่างกายของผู้ใช้อีกด้วย

2) แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษกลิ่นควัน มลพิษกลิ่นควันเป็นเรื่องที่ควบคุมได้ยาก ต้องอาศัยนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา หรือ วิทยาลัยช่างเทคนิค ควรเข้ามามีบทบาทในการคิดค้นประดิษฐ์เตาไว้ควันที่มีประสิทธิภาพ มีอายุการใช้งานหลายปี โดยควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด ถ้าหากทำได้และนำไปใช้ได้จริง ประเพณีกวนข้าวยาคุแบบปลอดควันอาจจะเป็นต้นแบบของประเพณีอื่นๆที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันก็เป็นได้

3) แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ ปริมาณน้ำที่ใช้ในประเพณีกวนข้าวยาคุไม่เป็นปัญหามากนัก เพียงแต่ชาวบ้านต้องรักษาระดับการใช้น้ำให้คงที่ทุกครั้งที่การจัดงาน เช่น ปีนี้ใช้ประมาณ 100 ลิตร ปีต่อไปก็ควรใช้ประมาณนี้ และทางวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารต้องมีการกำชับให้ชาวบ้านใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า โดยอาจช่วยกันหาวิธีกักเก็บน้ำไว้ใช้เพื่อในปีต่อไปอาจเกิดการขาดแคลนน้ำได้

4) แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านเสียง เสียงไม่ได้มีผลกระทบต่อผู้ร่วมงานมากนัก แต่ในอนาคตหากมีนักท่องเที่ยวมาเข้าร่วมประเพณีกวนข้าวยาคุมากขึ้น อาจจะเป็นปัญหาที่ใหญ่ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า หากมีการถ่ายทอดข้อมูลผ่านตัวหนังสือ แล้วให้ผู้เข้าร่วมประเพณีได้อ่าน ได้ทำความเข้าใจก็จะช่วยลดมลภาวะด้านเสียงได้ เช่น มีการทำป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับวิธีการกวน

ข้าวยาคูว่าต้องมีการกวนอย่างไรไม่ให้ข้าวยาคูหกออกนอกกระทะแทนการใช้เสียงที่ต้องมาบอก
เตือนกัน หรือ มีการจัดนิทรรศการประวัติความเป็นมา พิธีกรรมขั้นตอนของประเพณีกวนข้าวยาคู
ให้นักท่องเที่ยวได้อ่านแทนการเล่าประวัติทางไมโคร โฟน ซึ่งก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาทาง
เสียงได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ประเพณีกวนข้าวยากคู่กับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราชมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากประเพณีกวนข้าวยาก และเพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยากที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษานี้เป็นการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ในการสอบถามนักท่องเที่ยว และใช้แบบสัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ เมื่อได้ผลการศึกษาก็จึงนำผลที่ได้มาสรุปผลการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยากจากการศึกษาพิธีกรรมขั้นตอนการกวนข้าวยาก พบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือ ขยะซึ่งใน 10 ขั้นตอน มีผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านขยะรวม 7 ขั้นตอนส่งผลให้ขยะเพิ่มขึ้นจากเดิมทำให้ทางเทศบาลต้องเพิ่มจำนวนรอบในการเก็บขยะแต่ละวัน

2. ผลสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากประเพณีกวนข้าวยาก วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดร้อยละ 34.25 กลุ่มนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 54.25 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 40 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 31.25 และมีรายได้เฉลี่ย 10,001-15,000 บาทต่อเดือนนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 49.5 มีความเห็นด้านขยะมากที่สุด (การนำขยะจำพวกเปลือกผลไม้ฝัก ที่เกิดจากประเพณีกวนข้าวยากไปแปรสภาพเป็นปุ๋ยน้ำชีวภาพ) นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 46.25 มีความเห็นด้วยน้อยต่อด้านมลพิษกลิ่นควัน (กลิ่นธูปควันจากพิธีกรรมการกวนข้าวที่ส่งผลให้พวกเขาสูดสูดอากาศ) และนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 36.75 มีความเห็นด้วยปานกลางต่อด้านทรัพยากรธรรมชาติ (การใช้น้ำปริมาณมากในการกวนข้าวยาก)

3. จากผลการศึกษาสมมติฐาน ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมพบว่า เพศหญิงและเพศชายมีทัศนคติความคิดเห็นด้านขยะ ด้านมลพิษกลิ่นควัน และด้านทรัพยากรธรรมชาติ จากประเพณีกวนข้าวยาคุแตกต่างกัน

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า ไม่ว่าจะช่วงอายุระดับ 20 ปีขึ้นไป 30 ปีขึ้นไป หรืออายุมากกว่านั้นก็มีทัศนคติความคิดเห็นด้านขยะ ด้านมลพิษกลิ่นควัน และด้านทรัพยากรธรรมชาติ จากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่า ไม่ว่าจะเป็นคน โสด แต่งงานแล้ว หรือหย่าร้างก็มีทัศนคติความคิดเห็นด้านขยะ ด้านมลพิษกลิ่นควัน และด้านทรัพยากรธรรมชาติ จากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่า ไม่ว่าจะมีการศึกษาประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษาก็มีทัศนคติความคิดเห็นด้านขยะ ด้านมลพิษกลิ่นควัน และด้านทรัพยากรธรรมชาติ จากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่า ไม่ว่านักท่องเที่ยวจะประกอบอาชีพเกษตรกร ข้าราชการ พนักงานเอกชน แม่บ้าน หรือประกอบธุรกิจส่วนตัวก็มีทัศนคติความคิดเห็นด้านขยะ ด้านมลพิษกลิ่นควัน และด้านทรัพยากรธรรมชาติจากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่า ไม่ว่านักท่องเที่ยวจะมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือนหรือ มากกว่า 10,000 บาท หรือ มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป ก็มีทัศนคติความคิดเห็นด้านขยะ ด้านมลพิษกลิ่นควัน และด้านทรัพยากรธรรมชาติจากประเพณีกวนข้าวยาคุไม่แตกต่างกัน

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าร่วมประเพณีกวนข้าวยาคุที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านขยะอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 รองลงคือผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในระดับปานกลางซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 และผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษกลิ่นควันอยู่ในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาล้างขวดพลาสติกจากประเพณีการกวนข้าวยาคุ

แนวทางการแก้ไขปัญหาล้างขวดพลาสติกเป็นลำดับแรกคือด้านขยะ เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ขยะเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อมากสุดในการจัดประเพณีการกวนข้าวยาคุ ผู้วิจัยจึงให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข โดยเริ่มจากกรรมวิธีขั้นตอนแรกของการกวนข้าวยาคุ นั่นคือ ทุกฝ่ายควรให้ความร่วมมือในการลดปริมาณขยะ เชิญชวนให้คนบริจาคเครื่องปรุงข้าวยาคุแต่ให้นำเครื่องปรุงนั้นใส่ถุงผ้า หรือ ภาชนะที่สามารถใช้ซ้ำได้แทนการใช้ถุงพลาสติก ส่วนประเด็นปัญหาขยะจำพวกเศษผัก เปลือกผลไม้ ทั้งนี้ต้องอาศัยหน่วยงานรัฐบาล เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด ควรให้ความรู้หรือคำแนะนำให้ชาวบ้านให้ขยะจำพวกนี้นำไปทำปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อนำไปใช้พืชผลทางการเกษตร นอกจากจะเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแล้วยังปลอดภัยต่อร่างกายของผู้ใช้อีกด้วย หากสามารถทำได้ประเพณีการกวนข้าวยาคุที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารก็จะเป็นประเพณีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประเพณีอื่นต่อไปในการ ส่วนปัญหาด้านมลพิษกลิ่นควัน ด้านทรัพยากรน้ำ ด้านเสียง โดยภาพรวมยังเป็นปัญหาที่ไม่รุนแรงมากนัก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ประเพณีการกวนข้าวยาคุกับผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา:วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมหรือรณรงค์ให้ประเพณีการกวนข้าวยาคุส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านขยายน้อยที่สุด โดยเริ่มตั้งแต่กรรมวิธีขั้นตอนแรกของการกวนข้าวยาคุจนเสร็จสิ้น โดยอาจใช้แนวคิดการจัดการขยะฐานศูนย์ (Zero Waste) หากสามารถทำได้ก็จะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประเพณีอื่นต่อไป

2. เมื่อได้ศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากประเพณีการกวนข้าวยาคุแล้ว พบว่าในเรื่องของขยะจำพวกผัก เปลือกผลไม้ ชาวบ้านทราบดีว่าสามารถนำกลับไปทำปุ๋ยหมักชีวภาพได้ แต่ขาดผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญหรือมีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ในการถ่ายทอดข้อมูลแก่ชาวบ้านที่ประกอบพิธีการกวนข้าวยาคุ หน่วยงานของรัฐจึงควรส่งเสริมในการจ้างบุคลากรหรือวิทยากรด้านเทคโนโลยีชีวภาพ ในการจัดอบรมชาวบ้านเพื่อให้เกิดผลและนำไปใช้ได้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งประเด็นศึกษาผลกระทบต่อชุมชนที่เกิดขึ้นจากประเพณีการกวนข้าวยาคุ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการศึกษาครั้ง

ต่อไปควรมีการศึกษาผลกระทบหลายๆด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ เป็นต้น

2. ประเพณีกวนข้าวยาคุเป็นประเพณีที่จัดขึ้นก่อนวันมาฆบูชา 2 วัน ซึ่งจะใช้พื้นที่ของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารในการจัดงาน 5 วัน 4 คืน ซึ่งการจัดงานจะประกอบไปด้วยพ่อค้าแม่ค้านักท่องเที่ยวจากทั่วทุกสารทิศ ดังนั้นการศึกษาครั้งต่อไปควรรศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการและความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงการจัดงานประเพณีที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

บรรณานุกรม

- กระทรวงวัฒนธรรม.(2558). วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร.สืบค้น 30 มิถุนายน 2559 จาก
http://www.m-culture.go.th/young/ewt_news.php?nid=541&filename=index
- กาญจนา แสงลี้มสุวรรณ.ศรันยา แสงลี้มสุวรรณ.(2555).การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่าง
ยั่งยืน. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.(2553). ข้อมูลจังหวัดนครศรีธรรมราช. สืบค้น 24 กันยายน 2558 จาก
<http://thai.tourismthailand.org>
- ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว.(2556). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. สืบค้น 24 กันยายน 2558 จาก
<http://tourism-dan1.blogspot.com>
- ธีรวดี จำเดิม. (2549). ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัด
เชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาวิชาการจัดการคณะ
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นพรัตน์ พบลาภ, วลีพรรณ สว่างอรุณ, ชีระพล พบลาภ, ทักษิณา สวาทพงษ์. (2551). ผลกระทบจาก
การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต่อชุมชนท้องถิ่นในภาคกลาง.บทความ
บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ปานจิตร จินหิรัญ. (2556).ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนชาวเกาะพะงัน.การประชุม
หาดใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4 เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมไทย
- เปรมจิต ชนะวงศ์. (2554). ประเพณีกวนข้าวรูปยาสาธุ:ประเพณีเดือนสาม.บทความเชิงวิชาการ.
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- แผนแม่บทการนำเสนอวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราชขึ้นเป็นมรดกโลก.
(2556). กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช
- พะยอม ธรรมบุตร.(2548). หลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ภัสสรณ์ ดังกาฟ้า.(2553). ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของการท่องเที่ยวในชุมชน
หมู่บ้านคอยปุยจังหวัดเชียงใหม่. ปริญญาานิพนธ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- มณีวรรณ ผิวนิม, ปรรธนา จันทุพันธ์.(2546). โครงการพัฒนาการและผลกระทบของการ
ท่องเที่ยวกรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำ.นโยบายและแผนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ระบบสถิติทางการทะเบียน.จังหวัดนครศรีธรรมราช. สืบค้น 30 มิถุนายน 2559 จาก
http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_m.php

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร.(2558). สืบค้น 7 ธันวาคม 2558 จาก

<https://www.google.co.th/maps/place/Wat+Phra+Mahathat+Woramahawihan/@8.4109959.99.9639561.786m/data=!3m2!1e3!4b1!4m5!3m4!1s0x3053010d706ba2a9:0xdfae6c5ff8d796d7!8m2!3d8.4109959!4d99.9661448>

วิทยา สุวรรณบัณฑิตย์.(2558). ประเพณีกวนข้าวธุปายาส ภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช: กรณีศึกษาวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร.วิทยานิพนธ์, หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ประสงค์ เอี่ยมอนันต์, อรศิริ ปาณินท์.(2556). ประเพณีสงกรานต์กับความเชื่อท้องถิ่นกับการดำรงอยู่ของโบราณสถานที่ยังคงความหมายทางวัฒนธรรมสังคม : ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2556 หน้า 123-143

ศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ.(2554). การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนจากการท่องเที่ยวกรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.วิทยานิพนธ์.หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช.(2559). โครงการจัดงานประเพณีมาฆบูชาแห่ผ้าขึ้นธาตุ. 45

องอาจ นัยพัฒน์.(2558). วิถีวิทยวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ:สามลดา

อภาวดี ทับสิริภักษ์.(2555). การพัฒนาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวญ้อกรอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ. การศึกษาอิสระ หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Edim, M. E. And Osaji, N.N.(2014). Perception of Economic and Environmental Impact of Christmas Festival/Calabar Carnival in Calabar Metropolis of Cross River State, Nigeria. Journal of Sports and Physical Education, Vol1, pp01-04

International Council on Monuments and Sites: ICOMOS.(1999). International Cultural Tourism Charter. Access

Ismagilova G.N., Safiullin L.N., Bagautdinova N.G.(2014). *Tourism development in the region based on historical heritage*. Life Science Journal 2014;11(6s)

Mansour Esmaeil Zaei.(2013). The Impacts of Tourism Industry On Host Community. European Journal of Tourism Hospitality and Research Vol.1. No.2, pp.12-21.

Sudipta Kiran Sarkar, Kumar Lenka SURAT, George P.BABU. (2009).Cultural Tourism in
Malaysia in the Perspective of Indian Tourists.Journal of Tourism

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นางสาวผกามาศ เพชรสิน

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5710920009

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการการท่องเที่ยว)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง	2554

ทุนการศึกษา

ทุนค่าธรรมเนียมการศึกษาหมาจ่าย สถานวิจัยการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพื้นที่ภาคใต้แบบบูรณาการ คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

พนักงานบริการผู้โดยสารภาคพื้นดิน สนามบินนานาชาติเกาะสมุย

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

Phakamas Pachsinsin, Utit Sungkharat. 2016 “Cultural Tourism in Wat Phra Mahatat Voramahavihan, Nakhon Si Thammarat Province : An Evaluation” *In Proceeding of the 2nd National and 3rd International Conference Environmental Friendly Tourism for Sanggun Lee*. Phuket, Thailand. January 21, 2016